

За Українську Самостійну
Сборну Державу!

За самостійні держави
всіх народів!

Воля народам! Воля людині!
Смерть тиранії!

Грневолені народи, єднайтеся у боротьбі проти імперіалістів!

К Н И Г А Ф А К Т І В
ТЕРОРУ НІМЕЦЬКИХ І БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ОКУПАНТІВ
ТА
БОРЬБИ ПРОТИ НИХ
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ
І
УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ,
ЯК ТЕЖ ІНШИХ, ЗВ'ЯЗАНИХ З ЦИМ ПОДІЄМ.

/Неповні дані, зібрані з деяких звітів підпільних
українських публікацій./

ЧАСТИНА I.
1941 - 1943 Р.Р.

-- ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ --

- 1947 -

В І Д   В И Д А В Н И Ц Т В А .

Перший випуск "Книги фактів", який оце видаємо є дуже скупий своїм змістом і має багато недомогань.

У наших руках не було жодних архівних, ані інших подібних матеріалів, з яких можна би було виготовити якслід того роду книгу. Тому видаючи цей випуск, закликаємо всіх друзів, які дістануть його у свої руки надіслати негайно свої справлення, доповнення й архівні матеріали, щоб можна було видати скоро повну книгу фактів. Крім цієї частини, приготовлено вже кілька дальших частин "Книги Фактів", які повинні скоро явитись. Перші випуски будуть повторені, після зібрання доповнюючих матеріалів.

- С л а в а   У к р а ї н і ! -

ВИДАВНИЦТВО.

102 289

О.Олесь.

Ми не кинемо зброї своєї:
Наше військо сміється, бючись,
Наше військо в боях бенкетує,
Наше військо вмира, сміючись.

Ми не зложим повстанського стягу...
Кров червона із нас пролилась...
Власну кров ми ворожою змиєм...
Гострі кеси залізнi у нас!

Ми не підем з кривавого бою!
Наші друзі по тюрмах гниють,
Наші друзі в Сибіру конають,-
Ми назад їм проложимо путь.

Ми не кинем боротись за волю:
Наші браття упали в борні,
Їхня кров ще гаряча на ранах,
Їхні рани горять ще в огні.

x x x

Ми не зложимо зброї своєї...
Дужі в нас і бажання і гнів,
Ми здобуємо землю і волю,
І загоїмо рани віків.

Ми не підем з кривавого бою:
Наше військо сміється, бючись,
Наше військо в боях бенкетує
І в боях умира, сміючись!...

1906 р.

"Наскільки трагічні наші дні, настільки й величні, бо це не тільки дні найжорстокішого поневолення України, але й боротьби її проти усіх поневолювачів. Месняця вікових кривд народу, що її він видав у мукаж зі свого вічнотворчого лона, Українська Повстанська Армія, в запеклих боях проти імперіялістичних хижаків переможно торує шлях до Української Держави".

/Із журналу "Вільна Україна" Рік I.,
Ч. 7., серпень 1948 р./

Зібрані в цій книзі факти - одна мільонна частинка жорстокости цих терпінь, що їх переживав і переживає під ярмом найпідліших у світі окупантів український народ, одна мільонна частинка вкладу Організації Українських Націоналістів і Української Повстанської Армії в боротьбу за визволення українського народу, за здійснення політичних і соціальних прав людини - далеко не відзеркаляють цього всього, що діялось і діється в Україні в цій переломовій епосі. Одначе, мимо своєї лаконічності та скупості, подані тут факти дають все таки можливість досить вірно уявити собі весь жах німецької та большевицької окупації в Україні, дають можливість зрозуміти велич і невтомність боротьби українського народу, боротьби Української Повстанської Армії проти німецького і большевицького імперіялізмів.

В майбутності, в умовинах вільного життя, український народ старанно і широко опрацює історію цих жорстоких і величних змагань. А ця книга, нехай вже і тепер хоча й частинно буде збіркою фактів, як це український народ крізь "наскільки трагічні, настільки й величні... дні... торує шлях до Української Держави, що шляхом до цілковитого знищення експлуатації народів і людини іншими народами чи людьми. Нехай ця збірка буде документом слави того великого сучасного Чину, якому на ім'я - Українська Повстанська Армія. Нехай ця книга буде теж вінком на пам'ятник тих Героїв Української Національної Революції, що в сучасних нам роках віддали і віддають своє життя для добра своєї Батьківщини і цілого людства.

Нехай живе Українська Повстанська Армія!

Опрацьовуючий збірку "Книги Фактів".

К. Вірлінів.

203 200

В. Пачевський.

ГИМН БЕЗСМЕРТНОЇ БАТАВИ.

Ми лицарі без жаху і без смерти,
На злочин світа станем без ваги,
Ми присяглися долі переперти,
Роздерти присуд смерти ваш, боги!

Роздерли Україну ви на чверти,
Безсмертну душу вперли в ланцуги.
Та ми зродились, щоб за неї вмерти,
Роздерти присуд смерти ваш, боги!

Нас не злякають танки ні канони,
Ми ставим правду, Бога, новий світ.
Вас проклями упавші мільйони,
На месть нас гонить кров їх з роду

Народ безсмертний переможе в бою
І встане месник із кривавих мук.
За нами встане лавою страшною
Мільйон мільйонів мускулятих рук!

Здвигнем з заліза, з крові, із завзяття
Державу від Дунайця по Кавказ.
Ми лицарі, що скинемо прокляття,
За смерть ми смертю покараєм вас.

- o o o -

"..... Сьогодні український народ у спілці з іншими поневоленими народами виступає проти паліїв війни та проти їх німцівних дій, розвиває свої повстанські загони, перетворює їх у регулярні Українські Збройні Сили, щоб в час найбільшого ослаблення імперіалістів підняти революційну боротьбу проти паліїв-загарбників і поневолювачів народів Сходу і Заходу, боротьбу за встановлення миру і справедливого ладу на Сході і Заході, оснований на засаді вільних національних держав, на їх власних національних територіях, що прийдуть на місце імперіалістичних держав.

НАКАЗУЮ :

1. Скріплювати наші повстанські сили і поширювати їх до дораз більших розмірів, щоб мільйони народніх мас у всенародньому зриві станули до революційно-визвольної боротьби за Українську Державу і за вільні національні держави інших поневолених народів.
2. Розвинути повстанські дії на цілу територію України і закріпити наші позиції в Україні під кермою головної Команди Української Повстанської Армії.
3. Переіменити Україну в один воєнний табір, сьогодні для оборони себе перед фізичним винищенням і ограбленням імперіалістичними грабниками, а завтра до наступу на ворожі позиції за перемогу.
4. Навязати найтісніший зв'язок з членами інших поневолених народів, що перебувають сьогодні в Україні. Допомогти їм організуватися при Українській Повстанській Армії в їх національні повстанські загони для спільної боротьби проти спільних наших ворогів, Берліна і Москви. Сьогодні ця боротьба веде до ослаблення імперіалістів, а в догідний час вийдуть з України національні легіони на свої рідні землі до спільної поруч нас революційної боротьби проти імперіалістів-наїзників - за наші вільні національні держави...
- Об'єднались із ними під кличем: "Воля народам і людям!"
5. Підняти рівень військового знання повстанців і командирів. Школити нові кадри, приєднувати вже існуючі так, щоб у час всенароднього зриву і революційно-визвольної боротьби ми зуміли очолити весь революційний і воєнно-зобов'язаний елемент і повести його до переможної боротьби за Українську Державу.

П О В С Т А Н Ц І !

Надходить час, коли революційні рухи поневолених імперіялізмами народів розсадять хижих загарбників. Розсадять імперіялістичний Берлін і Москву, що поневолюють нас. Революції поневолених народів положать кінець імперіялістичним війнам, знищать хижачькі землі Німеччини і Москви і своєю власною революційною силою, що з кожним днем зростає відвертно до ослаблення воюючих імперіялізмів Берліна і Москви, збудують новий, справедливий лад на Сході і Заході, оснований на засаді вільних національних держав на їх власних національних територіях.

На українській землі здвигнемо ми і закріпимо Вільну Єдину Українську Державу. На сторожі її поставимо Українську Збройну Силу.

Геть імперіялістів Берліна і Москви, що поневолюють народи.

Хай живе революційно-визвольна Українська Повстанська Армія, Збройна Визна Українського Народу!

Хай живе Українська Національна Революція!

Хай живуть революції поневолених народів і їх революційні армії!

Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!

Хай живуть вільні національні держави поневолених народів!

С л а в а   У к р а ї н і !

Командир Української Повстанської Армії

/-/ Клим С а в у р.

Постій, 31 серпня 1943 року.

/Відпис із журналу "До Зброї" -Рік:І., Ч.2., серпень 1943 р./

- - - - -

"- Останній раз прийшов Андрій; він був у мене вчений. "Тату, каже, тепер ідемо боротися за Україну".

"За яку Україну?"

"А він підіймив шаблев грудю землі та й каже: "Оце Україна, а тут - і справив шаблев у груди - о зут її кров, землю нашу ідем від ворога відсирати. "Дайте мені - каже - білу сорочку, дайте чистої води, абим обмивси та й бувайте здорові!"

"Як та його шабля блиснула та й мене засліпила. "Сину, кажу, та є ще в мене менший від тебе, Іван, бери і його на це діло; він дужий, най вас обох закопаю в цю нашу землю, аби воріг з цього коріння її не виторгав у свій бік".

"Добре, каже, тату, підемо оба".

"А рано вони оба виходили, а стара оперлася на ворота та не говорила, але з так далеко дивилася, як з неба. А як я їх скидав на колії, том казав: "Андрію, Іване, назад не йдіть!"

Василь Стефаник :
"Сини".

Г.Ярославенко.

УКРАЇНО, НЕСЕМО ТВІЙ СТЯГ!

Дзвонить серце у кожного з нас,
Як дзигари на вежах похмурих;
Хай земля грає грізно, як буря,
Хай же кров'ю значиться час!
Вже козацький роздмухує вихор
Лютий жар бойової снаги.
Це дзвенітиме смертю і сміхом
Меч над вами всіма, вороги!

Меч сліпучий і честю і гнівом -
Справедливий безжальний суддя.
Крізь залізні і полум'яні зливи
Панесем його без вороття,
Розчакнемо катів окаляних
І вогнем їхній випалим слід.
І лунатиме з роду в рід
Горда слава борців нездоланих.

Бо пам віру з очей ми Твоїх;
На руках наших встанеш із гробу,
Зацвіте білим квітом Твій сміх
Серед чорного квіту жалоби,
Ще зійшов по кривавих сльозах
За віки ті бездольні, безчесні.
Україно, несемо Твій стяг!
Ти воскреснеш, воскреснеш, воскреснеш!

---o---o---o---

Ф А К Т И.

Є фактом, що Україна підняла величезних розмірів боротьбу проти німецьких окупантів.

Є фактом, що протинімецька боротьба в Україні мала національно-визвольний, а не большевицький характер.

Є фактом, що українським революційним протинімецьким підпіллям кермувала ОУН, а збройну боротьбу провадила УПА.

Є незапереченим фактом, що Україна не видала у цій війні Тіта. Ані не виріс в Україні жоден большевицький Тіто у безпосередній стихійній боротьбі проти німецької окупації, ані жоден Колпак, ні Фьодоров, прислані зпоза фронту, Сталіном з Москви, не здобули ґрунту в Україні і не вирости на Тіта.

Є фактом, що Москва провадила в Україні величезну позафронтову партизанську офензиву, саме не так в цілі безповередньої протинімецької боротьби, яка розігравалась на фронті, як власне в цілі здобути партизанською акцією ґрунт для повороту й закріплення своєї окупації в Україні, здобути для себе характер народного повстання, розправитись "народними", партизанськими руками з українським самостійницьким рухом.

Є фактом, що цю велику партизанську офензиву Москва в Україні цілковито програла.

Не допомгла велика кількадесятьтисячна офензива большевицької партизанки з Білорусі. Не допомгли десятки тисяч парашутистів. Не допомгли всіля-

кі центральні і нецентральні більшовицькі партизанські штаби з Москви і на фронті, гроші, медалі, нагороди, радіо та обслуга, обслуга і допомога цілих легіонських ескадриль, скидана зброя і муніція, жвава пропаганда.

Мимо важкого осадного недавнього це більшовицького панування, мимо важкої, майже безнадійної ситуації для наших незалежницьких змагань проти цих двох величезних імперіалістичних ворожих сил, Україна вибрала у цій війні власний, незалежний шлях, і піднялась сама одна до боротьби проти обох окупантів, Берліна і Москви.

Оце найважливіший, історичний факт!

Десь у Югославії - виростили Тіти і здушували поволі прояви національних форм боротьби. Немало верховодили і бороздили більшовицькі агенти також в різних "руках опору" у многих інших далеких краях.

Проте є фактом, що в Україні, хоч вона була прямо у їхніх кігтях, і хоча вони тут доложили найбільше зусиль, вони не здобули провідної ролі у визвольній протинамецькій боротьбі, і не виплекали титів зі жодних своїх підкидьків-генералів.

Народними героями і переможцями, керманичами душ і змагань народних мас України остали провідники й керманічі українського визвольного самостійницького руху.

Тут виростили й перемогли не імена Титів, але імена неустрашимого вірла Волинні - Остапа, Кліма Савура, Легенди, Мирона-Орлика, Ярослава Стецька й імя Бандери, яке до-сьогодні електризує своїм звуком всі величезні простори СРСР й ворушить вогонь повстанських душ і змагань.

Є фактом, що у цьому великому потрясенні, яке принесли зі собою події другої світової війни, Україна, мимо двадцятькількарічного роздертя між різних окупантів, поневолення й варення у більшовицькому кнведівському котлі, піднялась до боротьби за свою самостійність зі ще більшою силою, як у минулих визвольних змаганнях 1917-20-х років, і створила нову величезну героїчну епоху своєї визвольної боротьби, зв'язану з імям УПА.

Є фактом, що ідея волі, ідея національної самостійности й рівноправности перше витвилась найбільшою і найсильнішою ідеєю, яка здібна спанувати думки і серця мільйонів народних мас України та повести їх до боротьби.

Оце найважливіші факти, які відніють з кожної події і кожного рядка, зібраних у цій книзі і з безлічного числа тисяч-тисячів тут не зібраних.

С л а в а У к р а ї н і !

Столяр.

205 2012

К Н И Г А   Ф А К Т І В
ТЕРОРУ НІМЕЦЬКИХ І БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ОКУПАНТІВ
ТА
БОРОТЬБИ ПРОТИ НИХ
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

I
УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ,
ЯК ТЕЖ ІНШИХ, ЗВ'ЯЗАНИХ З ЦИМ, ПОДІЙ.

/Неповні дані, зібрані з деяких звітів підпільних українських публікацій./

ЧАСТИНА I.

1941 - 1948 Р.Р.

Березень 1941 р. На II Великому Зборі ОУН, який відбувся в м. березні - квітні 1941 р. і на якому був вибраний Провідником ОУН Степан Бандера, прийнято постанову:

"Організація Українських Націоналістів продовжувати-
ме всіми силами революційну боротьбу за визволення ук-
раїнського народу без огляду на всі територіально-полі-
тичні зміни, які зайшли б на терені Східної Європи".

Ця постанова виразно означила політику ОУН на вила-
док війни на Сході Європи й евентуальної німецької оку-
пації України.

22.VI. 1941 р.

В день вибуху війни та в найближчому часі, більшовики
вимордували у Львівських тюрмах ок. 10 тис. українських
політичних в'язнів. В тюрмах Луцька, Рівного, Станіславова,
Дрогобича, Дубна, Самбора, Тернополя, Вінниці, Бердичева, та
многих інших вимордували в цей час по кілька тисяч ук-
раїнських політичних в'язнів в кожній. Разом, в перші дні
після вибуху війни, незалежно від попередніх масових
розстрілів, вимордували ок. 50 тис. українських політич-
них в'язнів.

22-30.VI.1941 р.

По більшовицькій стороні фронту члени ОУН переводили
акцію збереження молоді перед висилкою в армію на гар-
матне м'ясо, акцію здобування зброї від розлітаючихся ча-
стин ЧА, акцію активної самооборони перед примусовою е-
вакуацією й перед шаліючим в останнє терором НКВД, акцію
ліквідації станиць НКВД, й акцію підготовки до перебран-
ня влади в українські руки та всього життя, заки це зва-
ляться німці, щоб їх пославити всюди, згідно з інструкці-
ями проводу ОУН, перед доконані факти перебрання влади
й утворення української державности.

По другому боці фронту, на території, яку займали німецькі війська, переведжено, згідно з цими інструкціями, завершення цієї акції перебрання всієї влади в українські руки.

29.VI.1941 р.

Вночі і досвідком з 29 на 30 червня 1941-го р. підпільні кадри ОУН міста Львова, хоча дуже проріджені масовим терором НКВД, гідно виконали своє завдання і виступили збройно та опанували місто безпосередньо за уступаючими частинами ЧА, перед прибуттям німців. На одних вулицях ще гриміли советські танки, а кількадесять метрів далі, неустрашимі українські революціонери, виходили з рештками захованої, і зі свіжо здобутою зброєю, вивішували українські синьожовті прапори, самотійницькі відозви, лозунги і написи на честь провідника української революції — Степана Бандери. Одночасно озброєні гуртки обсаджували важніші об'єкти, в першу чергу радіовисильню і другі, щоб їх негайно використати для установаження української влади.

30.VI.1941 р.

В полудневих годинах 30-го червня відбулася в Будинку давного тов. "Просвіта" ширша нарада українського громадянства міста Львова, скликана проводом дотогочасної підпільної міської сітки ОУН. На цій нараді вибрано й присяжено на вірність Україні українську управу міста Львова, щоб випередити установаження управи міста німцями, яких війська в той час саме входили до міста. Вирішено рівнож скликати негайно Національні Збори для проголошення відновлення Незалежної Української Держави й формального перебрання усієї влади в українські руки.

У вечірних годинах 30-го червня відбулись у Львові Українські Національні Збори, які проголосили святочним актом відновлення Самостійної Української Держави й скликання Українського Державного Правління на чолі з Яро-славом Стецьком.

Цей акт був висловом волі українського народу й став дуже важкою історичною подією, яка вирішила ціле дальше відношення українського народу до німецької політики.

Вже вечером 30-го червня, українські революціонери урухомили Львівську радіовисильню, надавши їй ім'я полк. Євгена Коновальця. Протягом ночі і наступного дня проголошено по радіо перебіг Національних Зборів, акт відновлення Самостійної Української Держави й створення Українського Державного Правління, пастирський лист Митрополита Левицького з благословенням для Української Незалежної Держави й новоутвореної української влади, самотійницькі революційні відозви й інше.

2.VII.1941 р.

Свіжоприбулі, вслід за нім. армією, сильні відділи ге-штота насильно закрили українську самотійницьку радіовисильню ім. полк. Коновальця, українські самотійницькі газети, які почали виходити у Львові та заборонили збірний маніфестаційний похорон українських політичних в'язнів, замордованих у большевицьких тюрмах.

4.VII.1941 р.

Німці поставили урядові Єврослава Стецька ультимат відкликати проголошення Незалежності України і розв'язати уряд та загрозили гострими репресіями.

5.VII.1941 р.

206 193

Відбулась конференція провідних членів ОУН присутній тоді у Львові, з участю частини членів Державного Правління. Конференція повністю одобрива становище Голови уряду Ярослава Стецька, висказане ним на конференції, - щоб відкинути ультимат німців.

"Хоч би мене мали в тій хвилі розстріляти - заявив тоді Ярослав Стецько - я виконаю обов'язок наложений на мене волею українського народу й не допущу до самочинної ліквідації українського уряду".

Конференція вирішила твердо стояти на становищі історичного акту незалежності проголошеного 30-го червня, протиставитись рішучо вмішуванню німців у справи української державності, перебирати далі, дорогою доконаних фактів, з волі українського народу, на всій території України владу в українські руки й мобілізувати всіми засобами найширші народні маси до боротьби за повну самостійність України.

6.VII.1941 р.

Агент гештапа виконав атештат на Голову Українського Державного Правління Ярослава Стецька. Куля пробиває авто голови уряду й ранила шофера.

4 - 7.VII.1941 р.

Представники прибувших до Львова у великому числі відділів гештапа звернулись різними дорогами до українських кругів, щоб українці урядили триденний погром жидів. "Замість уряджувати маніфестаційні похорони політв'язнів помордованих більшовиками - говорили вони - краще зробити велику відплатну акцію на жидях. Німецькі поліційні, ані військові власті не будуть в цьому перешкаджати".

Керівні чинники ОУН довідавшись про те, подали до відома членам, що це є німецька провокація, щоби окомпромітувати українців погромами, щоби дати претекст німецькій поліції до вмішування і "роблення порядку", і найважливіше - щоби відтягнути увагу й енергію українського загалу від політичних проблем боротьби за державну самостійність, на олізку дорогу анархії, злочинів і грабінництва.

Вже II-ий ВЗОУН висказався рішучо проти якихнебудь жидівських погромів, засуджуючи такі тенденції, як намагання окупантів відвертати увагу народних мас від корінних проблем визвольної боротьби. Тепер, в перших днях німецької окупації, зреалізовано ці постанови в практиці, забороняючи участи в погромах жидів і протиділаючи німецьким провокаціям. Тільки завдяки рішучій поставі кадрів ОУН не дійшло в перших днях по уступленню більшовиків до масового вирізання жидів у Львові та в інших українських містах, мимо величезної хвилі обурення, яке викликало вимордування більшовиками 80 тис. українських політичних в'язнів і мимо численних провокацій німецького гештапа, щоб кинути українців до вирізання жидів. -

Липень 1941 р.

В перших днях липня, безпосередньо після проголошення акту самостійності України в дні 30. червня, німецьке гештапо арештувало Провідника ОУН Степана Бандеру, та вивезло його до Берліна. Там держали його під строгою контролю в головному поліційному уряді, а опісля вивезли до концентраційного табору.

В тому часі перевело німецьке гештапо арештування серед визначних представників української еміграції в Кра-

Липень 1941 р.

кові і в Німеччині, які проголосили заяву солідарності з актом 30-го червня.

Німецьке гестапо арештувало в першій половині липня голову Українського Державного Правління - Ярослава Стецька та деяких його найближчих співробітників. Їх держали опісля, разом з многими тисячами інших видатних діячів українського самостійницького руху, протягом цілої війни в тюрмах і концентраційних таборах.

В перших днях липня Крайовий Провідник ОУН з підполковника Шевицького підпілля і член Проводу ОУН, Іван Климів-Легенда видав наказ членам ОУН не виконати зарядження німецьких військових властей про здачу зброї, не здати зброї, але заховати всю зброю у магазинах, добувати всіма засобами нові запаси зброї і заховувати їх. - Одночасно з тим таємним наказом для членів ОУН, він проголосив, зі своїм підписом, друковану відозву до українського народу в подібному дусі, щоб не здавати німцям зброї і зберігати її на оборону української державности. З цією зброєю вийшли рік пізніше перші загони УПА на новий шлях зброїної визвольної боротьби.

Крайовий Провідник ОУН з часу большевицької окупації Іван Климів-Легенда "запрошений" німцями в першій половині липня на важну "конференцію", не пішов до них, але відповів листом, що він знає, що це тільки підступ, щоб його арештувати. Він запротестував проти політики окупації України, яку почали німці від перших днів свого приходу і заповів, що український народ не покориться і не стерпить їхньої окупації так само, як і большевицької. "Якщо Ви будете провадити таку політику - писав він у цьому листі - то доведете до того, що будете скоро втікати босом з України, як в 1918 році, коли український народ повстав проти німецької окупації під Проводом Головного Батмана Симона Петлюри". "Ви прийшли до нас, як окупанти, але нас не вернете", "український чернозем, який Ви так пожадливо хочете загарбати, прийме Вас у свої обійми і стане Вам гробом" - кинув він стверто у вічі визов новим окупантам.

Починаючи від першого дня вибуху війни, 22-го червня, протягом цілого місяця липня та наступних місяців, Провід ОУН організував з краще вироблених політично членів ОУН т.зв. "похідні групи". Вони мали завдання йти безпосередньо на лінії фронту й поза фронтом на терени досі організаційно необняті, або слабо обняті сіткою ОУН, на Східних Українських Землях і там організувати негайно українську державну владу, український самостійницький рух, випираючи залишки впливів большевицької окупації та протиставлячись установленню влади і впливів нового окупанта.

Похідні групи ОУН йшли в дуже важких умовах, між двома ворожими фронтами, між двома мільйоновими арміями, обом однаково ворожими нашому рухові, серед незвичайно важких щоденних труднощів і небезпек. Однак ця велика політична акція сповнила своє завдання й похідні групи, мимо численних арештувань і жертв, дійшли в засади до всіх закутків української етнографічної території, включно з

207 274

Листопад 1941 р.

Кримом, Кубань, Східним Подонням і Вороніжчинами, які були відлучені від адміністративних рям УСРС і виключені московськими імперіялістами до РСФСР.

На новому просторі Галичини, Волині, Полісся і Правобережної України, включно до міст Біла Церква, Васильків і Макарів під Києвом, відбулось безпосередньо після уступлення більшовицьких окупантів, проголошення Самостійної Української Держави й устанавлено на загальних народних зібраннях, вибрані волею населення, українські державні обласні, районні й міщеві міські та сільські уряди.

Листопад-серпень 1941 р.

Німецька полева жандармерія й спеціальні частини гестапо перевели численні арештування українських самостійників, головне на Східних Українських Землях, членів "похідних груп" у Житомирі, Звягелі, Василькові, Миколаєві, Білій Церкві, Кам'янці Подільському і інших містах.

Установлені волею українського народу, українські незалежні уряди приступили негайно до справедливого розподілу колгоспів всюди там, де населення само, власною волею, висловлено на загальних зібраннях, бажало собі цього. Всюди розділили українські незалежні уряди, за ініціативою похідних груп ОУН, в першу чергу запаси збіжжя і овочий урожай між селян, щоб запобігти загарбання його німцями.

Німці арештували в Житомирі в другій половині місяця липня, голову Українського Обласного Державного Правління Андрія Луцька й почали поступово ліквідацію українських незалежних урядів, при помочі терору.

Майже в усіх місцевостях Галичини, Волині, Полісся і в більшості місцевостей Правобережжя, відбулись масові маніфестації українського населення на честь акту самостійності України 30-го червня. На цих маніфестаціях зібрані народні маси, серед великого підйому й ентузіязму склали присягу на вірність Самостійній Українській Державі. Найбільші маніфестації відбулись в місті Луцьку - на Волині, де взяло участь у поході і вложило присягу 120 тисяч маніфестантів, в м. Рівному - 85 тисяч, на горі Лисоні - понад 30 тисяч, на Білій горі в Підліссю - кількадесят тисяч., в Білій Церкві і у Василькові під Києвом по кілька надцять тисяч. - Такі маніфестації і складання народних присяг на вірність Самостійній Українській Державі відбулись й тому часі у багатьох тисячах місцевостей.

Провід ОУН zorganizував цілий ряд підстаршинських військових шкіл, в тому числі підстаршинські школи в містечку Клевани біля Рівного, в Луцьку, Костополі, Поморянах та інших місцевостях. З них шкіль вийшли опісля перші кадри УПА.

Німецькі гестапівці арештували в містечку Макарові під Києвом двох членів похідних груп ОУН і закрили українську друкарню.

Серпень 1941 р.

Гестапівці й полева жандармерія арештували у Василькові, Хвастові, Білій Церкві та інших місцевостях під Києвом кількадесят членів похідних груп ОУН і вивезли їх

Серпень 1941 р.

до тюрми у Львові та до інших міст.

Три кінці місяця помер виснажений довгою і важкою підпільно-революційною боротьбою, Володимир Робітницький, провідник ОУН на Волині, Поділлі і Правобережжі, в часі більшовицької окупації, політв'язень польових тюрм.

Останнім великим актом його повного посвяти й твердої незломності революційного життя, було переведення проголошення самостійності України на весь простір Волині й Поділля та установаження незалежних органів Українського Державного Правління, мимо спротиву німців. Пожорон Володимира Робітницького, який відбувся у Львові, куди він був перевезений до шпиталю, перемінився у велику національну маніфестацію. На Волині, в день похорону Робітницького, була видана у масовому накладі пам'ятна брошура про його життя п.н. "Герой Волині".

В другій половині 1941 р.

Німці перевели терором остаточну ліквідацію органів Українського Державного Правління та всіх форм української державності. Українську землю розділили штучно на різні колоніальні твори, "Райхскомісаріят", "Трансїстрію", "Генеральну Губернію". Вслід за тим закрили сітку вкільничства зорганізовану зцірцево в дуже скорому часі українськими урядами, проголошуючи, що українцям шкі і науки не треба. Дальше почался насильством повертати колгоспи розділені українськими урядами, як найвигіднішу колоніальну грабіжницьку систему, масові розстріли полонених, масові арештування, вивози до концтаборів, лі доловлю і вивози на примусові роботи, масові побої і розстріли мирного населення. Разом з тим почали явно говорити й писати, що їхнєво цїллю є вигублення більшої частини українського населення і перемінення України не тільки в німецьку колонію, але в "німецьку землю", що буде орати плугом німецький селянин".

Українські революційні самостійницькі елементи перейшли в глибоке підпілля, розширюючи свою боротьбу у мгутній рух спротиву проти нової ворожої окупації. Цей рух поширився в незвичайно короткому часі на Східні Українські Землі. Тут німці душали застати зини безобразну людську масу, обезголовлену зовсім і zdeформовану довгослітнім більшовицьким терором неадібну до спротиву важкому тягаріві ще одної окупації. Однак тепер зустрінули несподівано сильний самостійницький революційний рух, зорганізований випробуваними й загартованими революційними кадрами ОУН, який розгорявся в кожному дню у всебільший, всенародній революційний пожар, що виривав наїзничові землю з під його ніг. Україна, у відповідь на німецьку бжевільну винищувально-колоніальну окупацьку політику, йшла скорим кроком, під проводом свого революційного самостійницького керівництва, до загального збройного повстання проти окупанта.

Вересень 1941 р.

В першій половині вересня відбулася I Конференція Організації Українських Націоналістів у німецькій окупації. Конференція прийняла постанови про безкомпромісову боротьбу проти німецької окупції, про засоби організації цієї боротьби та потребу врахования у нашій політиці намагання більшовицької Москви поновного повероту її окупації.

15. IX. 1941 р.

208 298

Німецьке гештапо перевело масові арештування українських самостійників у Львові, Луцьку, Рівному та всіх містах України. При цьому гештапо застосовувало засоби різних хитрощів-підступу, щоб зловити провідні кадри ОУН у свої руки. Арештованих серед п'обоїв і знущань вивозили до концентраційних таборів.

В тому часі було арештовано кілька тисячів українських самостійників.

Жовтень 1941 р.

У Миргороді на Полтавщині німецькі посіпаки розстріляли визначного члена ОУН Миколу Лемика /Синишин, Міт/ разом з чотирьома його товаришами. Микола Лемик, це двоголітній політв'язень польських в'юрм, засуджений за те, що в 1933 р. вбив у большевицькому посольстві у Львові секретаря консуляту Майлова, на знак протесту проти зорганізованого московсько-большевицькою владою масового голоду в Україні.

Грудень 1941 р.

В м. Житомирі був убитий гештапівцями Осип Марчак, родом зі Стрийщини, заслужений член ОУН, організатор і провідник Житомирщини.

Лютень 1942 р.

В м. лютні німецькі душогуби розстріляли в Кривому Розі організатора українського самостійницького руху у Криворізькому залізорудному басейні інж. Сергія Шерстюка, видатного політичного самостійницького діяча Східних Українських Земель, Ганну Максимець, та ряд других українських самостійників. Українська самостійницька молодь Криворіжжя висипала їм у пам'ять могилу Героїв, яку німці багато разів знищували, але вона завжди наново виростала.

Березень 1942 р.

На тортурях у будинку німецького гештапо в м. Дунаївцях /Кам'янець Под. обл./ згинув окружний провідник ОУН в Кам'янець Под. обл. - Вій.

Гітлерівські посіпаки розстріляли організатора самостійницького руху в окрузі Кременчуга над Дніпром, М. Попанського разом з дружиною і маленькими дітьми, Надю Моленко, видатного члена ОУН Петра Олійника-Батька та 22 самостійників з його групи. Всі вони згинули з окликами "Хай живе Самостійна Україна!".

Перші місяці 1942 р. В зимових місяцях 1942-43 озвірілі німецькі гітлерівці, заангажувавши на свою службу масу агентів НКВД, разом виарештували в Києві та розстріляли велике число українських самостійників. Тоді були арештовані й розстріляні також цілий ряд українців, які до того часу пробували організувати українське громадське життя під німцями на легальній площині, нащо однак німці зовсім не зважали. В тому числі була розстріляна, знана поетесса Ольга Теліга, її муж інж. Теліга, Н. Чемеринський, І. Рогоць та інші.

Квітень 1942 р.

В м. Кременчуг гештапівці арештували й розстріляли 6-ох членів похідних груп ОУН: Б. Бережаку, П. Дябога, В. Мазяра та других. По їхній смерті були розкинені в околиці Кременчуга листівки, які заповідали помоту за смерть Герців і дальшу боротьбу за Самостійну Українську Державу проти окупантів Берліна і Москви. В м. Полтаві німецькі душогуби розстріляли в тому часі голову міської ра-

Квітень 1942 р.

ди Борковського і організатора самостійницького революційного руху на Полтавщині - Ігора.

Відбулася друга Конференція ОУН у німецькій окупації. Конференція прийняла широкі постанови про революційну боротьбу проти німецько-гітлерівського й московсько-большевицького імперіалістичного поневолення, про організацію спільного визвольного фронту поневолених народів проти обох імперіалізмів, про ліквідацію "другорядних фронтів", в тому числі про потребу порозуміння з польським народом на платформі спільної визвольної боротьби й визнакня взаємних справедливих прав. Конференція ствердила між ін., що гітлерівська імперіалістично-терористична окупантська політика дала до повного скріплення захитаної вже сили большевиків і створила можливість повного повороту большевицької окупації. Конференція обговорила засоби і тактику на випадок повороту большевицької окупації. Виділено потребу творення сильніших збройних повстансько-партизанських відділів для охорони більшого числа молоді, загроженої гальною кровавою маскром нквд.

Весна 1942 р.

Польські шовіністичні боївки, які провадили ще від 1941 року терор проти українців на Холмщині-Грубешівщині, розпочали з весною 1942 р. дораз частіші вбивства українських учителів, кооператорів, священників та інших видних суспільних політичних і громадських діячів.

Перша половина
1942 р.

В першій половині 1942 р. були арештовані в різних місцевостях Криму члени похідних груп ОУН та деякі організовані ними симпатизи українського самостійницького руху. 4-ох членів похідних груп ОУН, заслужених організаторів українського самостійницького руху на Криму, були розстріляні в першій половині 1942 р. німецькими посілками в м. Джанкої. Одна група була вловлена німцями в Криському порті. Евакуюція. Тоді большевики зробили в цій околиці спробу висадки, яка їм не вдалася, бо німці відбили десант. Безпосередньо після цього німці замкнули побережжя і всіх осіб, яких там заловили, разом понад 8 тисячі, загнали відразу на розстріл, без жодної перевірки й переслухання. В тому числі знайшлася також невелика група членів похідних груп ОУН. Вони, побачивши в чому річ, проваджені з більшим гуртом на розстріл, счинили замішання й вирвалися сміливою втечею з рук катів. Один мабуть згинув.

1942 р.

Протягом весни і літа 1942 р. гітлерівсько-гештапівські душогуби, маючи до помочі численних рафінованих поліційних співців від українських справ з нквд, арештували й розстріляли, або замордували серед жорстоких тортур по всіх містах України багато тисяч членів ОУН й провідних діячів українського самостійницького руху. Так були арештовані й кроваво зліквідовані в Києві між ін.: видатний самостійницький діяч Ярослав Хомів-Лімницький, Ярослав Стиранка, Семен Цимбалко, Наталка Винників, Михайло Галаса Птах, родом з Березанщини та многі інші. Арештування й розстріли українських самостійників відбулись в тому часі в Бердичеві, Вінниці, Козятині, Староконстантиніві, Кам'янці Подільському, Умані, Полтаві, Дніпропетровську, Миколаєві над Дніпром. Дуже численні арештування відбулись в

209 2/16

1942 р.

Харкові і Маріуполі. В Харкові між ін. був арештований і замордований озвірілими гештапівцями й НКВД-істами обласний Провідник ОУН Харківщини Михайло Мудрий, Іван Скіцко, родом з Ярославщини, та біля 200 інших членів ОУН і симпатиків українського самостійницького руху. В Полтаві була арештована й вивезена до тюрми у Львові з згодою до концентраційного табору в Освенцімі /і там правдоподібно замордована/ молода революціонерка Проконевич /Оксана/.

15.VI.1942 р.

Помер у Львівській тюрмі виснажений гештапівськими тортурами, Юліян Петrenchко, визначний член ОУН, провідний діяч українського робітництва, організатор і провідник товариства українських робітників "Сила" з часу польської окупації.

Липень 1942 р.

На вулиці м. Києва згинув убитий гітлерівськими посіпаками Дмитро Мирон-Орлик, родом з Березанщини, Провідник ОУН Осередніх і Східних Українських Земель, член Проводу ОУН, довголітній політв'язень польських тюрм, визначний ум і сталевий характер, політичний діяч великої індивідуальності.

Літо 1942 р.

В м. Києві виконано блискучий успішний атентат й убито на вулиці головного гештапівсько-НКВДівського агента й провокатора Скубія, який причинився до арештування й розстрілу гештапом многих українських революціонерів. Цей славний бойовий чин виконали члени ОУН Василь Сидір-Кравець і Юліян Ковальський.

1.IX. 1942 р.

Помер у Львівській тюрмі по довгому тюремному виснаженні і по важкому побиттю визначний діяч українського самостійницького руху, член Проводу ОУН, Іван Равлик, родом з Лубачівщини. Дружину і матір дружини його, розстріляли кілька днів перед тим разом з групою жидів-гітлерівських звірів.-

Листопад 1942 р.

Визначний український діяч-революціонер, член Проводу ОУН, Дмитро Маївський -- Петро Дума, Тарас, Косар, Зруб заскочений гештапівцями на звязковому пункті для ОСУБ, при вулиці Жулінського у Львові, вбив револьверовими вистрілами двох гештапівських офіцерів, членів спеціальної слідчої комісії з Берліна і сам, ранений важко, з пробитими кулею внутренностями, вискочив через вікно зверху кам'яниці на брук та відстрілюючись останками сил дістався поза круг погоні. /Згинув плавно в боротьбі проти большевиків/.

25.II.1942 р.

У Львові гештапівські посіпаки розстріляли 48 українських політичних в'язнів, переважно визначних діячів українського самостійницького руху. Між розстріляними були: Омелян Лалунька, інж. Пясецький та другі.

Осінь 1942 р.

В Києві був арештований і замордований на тортурах у гештапівській тюрмі Пантелеймон Сак-Могила, Всеволод, Сила, Коваль, -- родом з Київщини, Красвий Провідник ОУН Осередніх і Східних Земель України, редактор підпільного органу "За Самостійну Україну", автор численних статей, брошур і відозв, автор книжки -- "Україна, якою була, якою є, і якою буде", визначний суспільно-політичний діяч, гарячий, фанатичний борець за Самостійну Україну.

Осінь 1942 р.

Німецьке гештапо розстріляло в тюрмі в м. Києві /або в Житомирі/ д. Левка /родом зі ЗУЗ - Сянїччина, років 61-ля 25, Обласний Провідник Вінниччини від серпня 1942 р. арештований гештапом в м. Києві в листопаді 1942 р./

Листопад-грудень 1942 р.

Гітлерівські душогуби розстріляли в багатьох тюрмах Галичини групи українських політичних в'язнів-самостійників. Велику групу розстріляли в Чорткові.

5.XII. 1942 р.

У Львові був замордований спеціальною слідчою комісією з Берліна, зложеною з вищих офіцерів гештапа й перебувавших на їх службі й у спілці з ними нквд-истів, на тортурах Іван Климів-Легенда, революціонер залізної волі, невичерпаної енергії, невтомної праці, неустрашимой відваги, - Красвий Провідник ОУН у підпіллі під большевицькою окупацією, організатор української партизанки в р. 1939-41, перший організатор і горючий смолоскип безкомпромісової революційної боротьби проти німецької окупації.

1942 р.

Німці віддали румунам Буковину, Басарабію і ще дальшу частину України, аж по річку Бог, разом з Одесою. Там господарили румуни, як головний окупант, і німці, як їх контрольори. Румунські імперіялістичні недоумки проголосили, що це "Трансїстрія - одвічна румунська земля", а населення меж "прарумунське", лиш "зіславянчене", і взяли "навертати" на румунський зразок усе життя. Вони проголошували, що колись ніби Румунія сягала аж по ... Ураль, і тепер хотіли б "віднаїскати" свої старі посїлости Румунським імперіялістичним недоумкам, що самі були лиш слугами гітлерівської Німеччини, зовсім в головах поверталось, і вони не бачили того, що і вони самі та їх батьківщина призначені рівнож на повну загибель, коли б у світі переміг німецький, чи якийнебудь інший імперіялістичний хижак. Але імперіялістичні апетити, подібно, як многим іншим, так само і румунським шовіністам зовсім запаморочили здоровий глузд і вони кинулись нищити усе українське життя. В Одесі не признали навіть існування українців. Населення зарахували до "прарумунів" і москалів. Під впливом російських "білих" емігрантів, які відігравали деяку ролю в німецьких кругах, вони дозволили на видавання російських поміщицько-цареславних газет, не дозволяючи водночас на жодний найменший прояв українського життя. Українці одного дня "перестали взагалі існувати". Існувало тільки українське збіжжя, м'ясо і друге добро української землі, яке вони кинулись грабити на гітлерівсько-большевицький взірець.

Українські самостійники-революціонери перейшли отже відразу у глибоке підпілля і розвинули боротьбу на базі підпільної діяльності. Головним осередком діяльності українського самостійницького руху стала тут Одеса, за нею Жмеринка, Кишинів, ... та інші місцевості. Зв'язки йшли через Вінниця, яка лежала над самою границею на Бозі, другі зв'язки йшли через Миколаїв над Дніпром, а треті через Чернівці і Буковину. В Одесі була zorganizована підпільна друкарня ОУН й видавництво революційної літератури. Мимо терору румунсько-гітлерівських окупантів, підпільно-революційна праця була ще краща ніж під німецькою окупацією, завдяки тому, що в румунів була більша

1942 р.

анархія і більше перекутство, що можна було використувати при вмілій тактиці. Деяку ролю відігравали також сепаратистські протигітлерівські настрої частини румунів. На тій базі представники ОУН розвинули живу політичну діяльність також серед румунів, проголошуючи ідею спільного фронту всіх народів загрожених імперіялізмами Москви і Берліна. Ця акція увінчалася навіть поважними успіхами.

В Одесі і других місцевостях відбулись кілька разів арештування українських самостійників, яких жертвою впадо кількадесятків членів ОУН і більше число симпатиків українського самостійницького революційного руху. Ще більше щодо числа арештування були в Чернівцях і других місцевостях Буковини. В одному випадку вдалось zorganizувати втечу українських політичних в'язнів з тюрми. — Український самостійницький рух діяв на Буковині з великою силою. Деякі околиці Буковини були цілковито опановані ідейно й організаційно та мали свої партизанські самостійницькі узброєні групи, які діяли протягом цілого періоду румунської окупації.

При кінці 1942 р.

Німецьке гештапо розстріляло в тюрмі в м. Суми Василя Бойка — Яворів, —/родом зі Стрийщини, років біля 30, провідник Вінницької обл. від липня 1941 р. до серпня 1942 р. звідтам перенесений до організаційної праці на Сумщину; старий член ОУН, в'язень польської тюрми, заслужений організатор Підляшя в рр. 1939-41, учасник похідних революційних груп/.

Німецьке гештапо розстріляло в тюрмі в м. Суми д. Євгенію Петерзаль, —/родом з Тернополя, років біля 25; в'язень польської тюрми в м. Тарнові, учасник похідних революційних груп від липня 1941 до серпня 1942 р. працювала за-легалізовано начальником "Суспільної опіки" в м. Вінниця; член Обласного Проводу, провідниця жіночої сітки ОУН в м. Вінниці.

Взимку 1942 р.

Німецьке гештапо розстріляло в тюрмі в м. Камінець Подільський д. Матіяшука, провідника надрайону Летичів, Камінець Под. обл. Він мав років 28, а походив зі ЗУЗ.

Взимку 1942-43

Добре озброєні банди большевицьких партизан вирушили із своїх баз на Білорусі та перейшли в українські етнографічні терени, не зустрічаючи жодного спротиву зі сторони німців, та так опанували Пінщину, Кобринщину, Берестейщину, Ковельщину, Сарненщину, Костопільщину, а частинно й Житомирщину, Луччину та Рівненщину. Ці банди, до яких ще прилучилося місцеве шумовиння та злочинці, не чіпаючи німецького окупанта, почали грабувати населення, забираючи в нього останню одягу, худобу і збіжжя, почали стріляти свідомих українців та палити українські села.

Для боротьби проти большевицьких банд німці вислали відділи т.зв. української міліції, не забезпечуючи її відповідним озброєнням та муніцією. Одночасно тим самим міліціонерам /як і решті українського населення/ карні відділи німецької поліції та гештапо розстрілювали родини, палили хати, приписуючи їм зв'язок з большевицькими партизанами. Щоб до краю стероризувати українське населення, німці незвичайно збільшили масові арешти і розстріли по містах та селах всієї України.

Большевицькі банди не мали жодного оперття й допомоги в українському населенні. За те знайшли вони дуже активну

Зимою 1942-43 рр.

піддержку від сторони польських повіністичних елементів серед польських колоній на Волині й Поліссі. Польські імперіялісти, не маючи опортуні в чужому для них ґрунті, замість вирічилось своїх нереальних імперіялістичних претенсій й піти разом з українським народом проти окупантів, пішли іншою дорогою. Вони шукали опортуні в усіх чужих силах проти українців. Так завязали вони дуже тісну співпрацю з обома головними ворожими українському народові окупаційними силами, з більшовиками і німцями. - Хоч польський народ сам був ворожо наставлений до одних і других, не міг мати з ними спільної політики, однак польські колоністи та їх покровителі, у відношенні до українців, пішли на повну співпрацю з одними і другими ворогами, щоби тільки вислів своїй сліпій ненависті до всього що українське і щоби руками німецьких та більшовицьких терористів ослабити якнайбільше українців. Не тільки польське політично незвижене й невідповідальне шумовиння, але польські підпільні організації, провадили таку саму політику й видавали своїм членам та симпатикам інструкції допомагати більшовицьким партизанам і німецькій поліції знищувати масово українців. Вони рахували, що при допомозі німецько-більшовицького терору так далеко ослаблять українців, що при кінці війни, діставши допомогу "Англії" зможуть остаточно здусити український рух і відновити своє "монарство". В той спосіб польські колонії на Волині стали базою більшовицьких партизанських банд, а польська молодь, так від самої Волині, як і геть аж з Рилева і других місць, на окремий заклик німців стала масово голоситись до служби в німецькій поліції на українських землях і тут, творила головні терористичні загони.

Щораз більш шалючий терор німців, німецько-польських поліційних формацій і в меншій мірі такий же масовий терор більшовицьких партизан спонукує українських революціонерів "самостійників" на Волині й Поліссі до переходу на ширш форми збройної оборони й боротьби. Організаційні кадри ОУН й народні маси приймають цю форму боротьби з великим одушевленням, бо в ній бачать єдину реальну охорону і найкращий вислів нашої проти-окупантської визвольної політики. Революційні збройні частини, здобувши перші успіхи, розростаються скоро й прибирають назву Української Повстанської Армії, /УПА/. - Відділи УПА обіймають щораз більш територію України, виснажують в боях цілковито німецьких окупантів до більших міських осередків та проганяють більшовицькі банди з терену своїх дій, УПА стає скоро поважною збройною силою, якої не можуть оборотити, ані німецькі, ані більшовицькі окупанти. Діючи в однаковій мірі проти одних і проти других, УПА стає символом і реалізатором визвольної боротьби українського народу та створює нову добу визвольних змагань України.

1943 р.

Більшовицькі партизани пограбили села Жильку і Берестовець /Костопільщина/ і Маринівку та Любиковичі /Сарненщина/, рикчі при тім землю та шукуючи за наживою.

Більшовицькі партизани вимордували українське населення с. Губків та пограбили села Жильне, Берестовець,

1943 р.

Корчин, Глазову /Костоцильщина/.

Німецькі поліційні загопи безвпинно кроваво розправляються з українським населенням, грабують його майно, палять села та вимордовують їхніх мешканців включно зі стариками і немовлятами. Теж дуже часто бомбардують дальше віддалені від міст населені пункти. Це виглядає так, що кілька /2 - 6/ літаків налітає на село перед сходом сонця, коли ще всі люди сплять і скидають кілька десятків бомб, цілячи в забудовання. Крім бомбардування літаки обстрілюють з кулеметів людей, що з'їждять із села, а запальними кулями запалюють будинки.

Німецьке гештапо розстріляло в тюрмі в м. Кам'янець-Подільський д. Біланька /родом зі ЗУЗ-Борщівщина, молодий ідейний революціонер, учасник похідних революційних груп, провідник надрайону Дунаївці, Кам'янець-Под. обл./.

Німецьке гештапо розстріляло в тюрмі в м. Проскуріві або в Кам'янці-Подільському д. Холодного /родом зі ЗУЗ-Сокальщина, років біля 30, довголітній в'язень польської тюрми, учасник похідних революційних груп, провідник надрайону Летичів, Кам'янець-Под. обл./.

Німецьке гештапо вбило в часі великої облави в Крем'янецьчині д. Галю /родом зі СУЗ - Полтавщина, років біля 25, освіта середня, звязкова в Кам'янець-Под. обл., до Крем'янецьчини прибула на звязок/.

Січень 1943 р.

Польська поліція /командант Юзьо/, що була на службі у німців, з хутора Юзівки /с. Піски, р-н Картузька Береза, Берестейщина/, арештувала одну українську родину, а саме: старика, старушку, зятя, невістку і дочку, закидаючи їм бунтівництво проти німців. В четвертий день після арештування Юзьо вистріляв цю п'ятку українців у віддалені 100 м. від спиртового заводу, в яким квартирувала поліція.

6. I. 1943 р.

Польська шовіністична банда вбила в с. Чагарі /недалеко м. Збаража, Тернопільська обл./ українців Литвинчука і Бригідера та спалили господарство Даниловича.

8. I. 1943 р.

В бою з німецькими жандармами в м. Кіровограді згинув обл. звязковий ОУН д. Гриць /Боженко, Милий, родом зі Стрийщини, літ 6.33, довголітній член організації, політв'язень/.

30. I. 1943 р.

Німецьке гештапо розстріляло в м. Кіровограді організаторів революційно-визвольного руху в західній Кіровоградщині, друзів Льонгена Шостака /родом з Плетеного б. Ташлика, Кіровоградської обл./, Кричия і Дейдея /родом з Галичини/.

6. II. 1943 р.

Польська шовіністична бр'явка замордувала двох українських селян зі с. Стрілка, а одного зі с. Турковичі /Грубешівщина/.

7. II. 1943 р.

Польська шовіністична бр'явка замордувала українця-фельдшера зі с. Старе Село /Грубешівщина/.

Польська шовіністична банда вбила в с. Чернихові /Тернопільщина/ ов'язненника о. Василькова, а його жінку важко ранила.

Перша сотня УПА зробила наскок на німецькі окупаційні загопи в м. Володимирець /Полісся, Рівенська обл./.

7.II.1943 р.

до в ньому жили "ковачи" /на службі у німців/, здобуто, а "шупманів" розбрено.Здобуто 20 крісів, 65 коців, муніції та інші речі.Ворог втратив 7 вбитими, між ними команданта жандармерії.Повстанці мали одного вбитого і двох раних. В бою найбільше відзначився командир повстанської сотні д.Довбенка-Коробка.

17 - 31.II.1943

р. Відбулася III-тя конференція Організації Українських Націоналістів під німецькою окупацією, на якій поставлено ще більш поширити збройний спротив проти німецьких окупантів й прискіпити боротьбу на випадок повороту більшовицької окупації.

20.II.1943 р.

Сотня УПА зробила наскок на большевицькі бараки в околиці сс.Заморочене і Озерсько./Полісся/, де червоні бандити мали свій постійний осідок.В однім наступі вбито 15 большевиків, спалено три бараки, забрано багато майна, як воєнні, харчі, шкіру, мануфактуру і т.д.Підчас другого наступу большевики, втікаючи, залишили навіть свій архів.Спалено 3 бараки, а майно забрано.Повстанці не мали жодних втрат.

22.II.1943 р.

До 200 німців та членів "шупманшфатбаталіону" напали на постій відділу УПА біля м.Висоцьк /Полісся, Рівенська обл. Після того, як окупантам прийшла допомога в силі 350 людей повстанці відступили.Ворог втратив 20 вбитими.

В цім бою загинув командир першої сотні УПА, зразковий вояк-провідник, вояк-революціонер з крові і кости, все перший у бою, загально знаний і люблений селянами Полісся, незабутній в лавах повстанців -- д.Коробка-Довбенка.Під його командуванням перша сотня УПА не раз розбивала кількадесять разів сильного ворога.В згаданім бою крім к-ра Коробки загинув ще один повстанець.

28.II.1943 р.

Польська новіністична боївка замордувала українців, сот Франца Бориса -війта, Антона Арабчука та ще одного селянина всіх зі с.Потуркини /Грубешівщина/.

Березень 1943 р.

Орда німаків, приїхавши 30 вантажними автомашинами, наскочила на постій повстанського відділу в однім селі Костопільщини над річкою Случ, наступаючи від сторін міст Костопоя, Березного, Межиріччя.Ворстам прийшла згодом ще допомога підмога.Ворог запалив село.Бій тривав 4 години.Ворог чотири рази атакував.Мимо цього повстанці з села не вступили і примусили ворога втекти.Німці втратили 58 вбитими та 5 вантажних автомашин.Зі сторони повстанців був раним к-ир відділу та кількох стрільців.

Члени т.зв.української міліції на Волині, що була на службі у німців, відмовилися стріляти мирне населення та копати ями для розстріляних гештапом людей, /як нпр.с.Цумань, Луцької обл./В наслідок цього німецькі окупанти розпочали ліквідацію т.зв.української міліції, внарешттовуючи міліціонерів по станицях та уміщуючи їх в концтаборах по великих містах.Багатьох міліціонерів німці розстріляли, а ще більше вивезли на каторжні роботи в Німеччину.У відставі на це міліціонери масово та організовано, зі зброєю в руках втекли з німецьких станиць та перейшли на сторону повстанців.Ці міліціонери, яких окупанти примістили в концтаборах, силоміць пробилися крізь дроти до решти своїх друзів.При цім переході в повстанці міліціонери відбули ряд більших і менших боїв та сутичок з німцями.

212 209

Березень 1943 р. В Донбасі були розкинені масово українські самостійні кі листівки видані українською і російською мовами. Німці проводили енергійні розшуки за організаторами цієї акції, однак нікого не вловили.

На початку березня 1943 р. Німецьке гештапо розстріляло в м.Крем'яниці 40 українців арештованих за участь у проголошенні самостійності України і за організування української влади літом 1941 р. При розстрілюванні зайняли дуже мужньо поставку: лікар др.Рошицький, його жінка і ще один сотник кол.Армії УНР. Др.Рошицький розірвав німецькому опричникowi щок, вирвав у нього машинну пістолі і приготував до стрілу, але в цій хвилині впав продитий ворожими кулями. Інших в'язнів, що боронилися перед садизмом німців, кати мусяли вперед повязати, а щойно опісля постріляли.

3.III.1943 р. Польська шовіністична банда замордувала Івана Боня, селянина з кол.Тересія /Грубешівщина/.

6/7.III.1943 р. Ніччю 65 повстанців зробило в околиці с.Богумів ПЗУЗ засідку на так само численний відділ большевицьких парашутистів /з групи Медведєва/. Здобуто зброю та інший воєнний матеріал. Захоплені полонені зізнали, що большевики втратили 16 вбитими та 8 раненими. Втрати повстанців: 3 вбиті і 4 ранені.

8.III.1943 р. Большевицька банда наскочила на відділ УПА в с.Богумів /ПЗУЗ/. Повстанці дали бандитам рішучий відпір, а відтак в бойовому ладі відступили у лдс. Після цього рішучого бою большевики панічно втекли за р.Сауг і казали: "більше до Богум не підемо".

10/11.III.1943 р. Великий відділ УПА під командою к-ра Остапа наскоки на фабрику в с.Оржеві /р-н Клевань, обл.Рівне/, де знаходився більша кількість муніції і зброї. Ворог втратив біля 60 вбитими, з яких частина погоріла в забудуваннях. Повстанці втратили 4 вбитими.

Тут згинув м.ін.тех і командир Остап - Сергій Качинський, родом з під Луцька на Волині, командир перших відділів УПА, новітній тип неустрашимого лицаря, довголітній, визначний член ОУН, широко знаний народнім масам на Волині - організатор самостійницького руху, загартований безчисленними боями з НКВД, згинув, роззброюючи німців.

В половині березня 1943 р. Відділ УПА наскочив біля с.Карчин /Костопільщина/ на добре озброєну групу німців, що поверталися з рабунків з м.Деражне. Бій тривав три години. Здобуто важкий кулемет "Максим", одну "фінку", кілька крісів і більшу кількість муніції. Ворог втратив 16 вбитими і кількох раненими, а повстанці двох вбитими.

16.III.1943 р. Польська шовіністична банда замордувала в с.Василеві /Грубешівщина/ учительку Емілію Музичук.

18.III.1943 р. Німецька орда по-звірськи вимордувала понад 600 українців с.Ремель, Олександрійського р-ну, Рівенської обл. Великі сили гештапівців, жандармів і війська світанком оточили село, пограбили майно, а відтак постріляли все населення включно з немовлятами і стариками. Вкінці запалили село, далі його стережучи. Хто втік перед тим скритися, а відтак втік перед пожежою, того дострілювали. Був факт, що кількالیтня дівчинка зі загорілою вже спідничкою

18. III. 1943 р. втікала зі села й трапила на одного німака. Дівчина піднесла благально свої рученята. Німецький садист вхопив дівчину та кинув живою в горючу будівлю. Населення боронилося, як могло. В рукопашних боях згинуло 20 німецьких посіпак. Цілий тиждень німці не дозволяли сусіднім селам похоронити помордованих і спалених трупів. Сопух гниючих тіл було чути через ріку Горинь і в районнім містечку Олександрії. Відтак німецькі катати говорили, що це кара за те, ... що під час переходу до УПА т.зв. української міліції з м. Олександрії, згинув один з повстанців - мешканець с. Ремель, а односельчани поховали його, як героя.
19. III. 1943 р. Польська повністична боївка замордувала Володимира Давидовського - Мельника та др. Миколу Струтинського - адвоката з Грубешова.
- Польсько-більшевицькі банди затортуровали в с. Дубровиці пов. Ярослав Дутька Василя.
- В с. Потік спалили такі самі банди живими рідню Биків /чотири особи, усі поперх 45 років/. Застрілили господаря Ясечка поперх 50 років. На присілку Пироговець /с. Ляхів Горішний/ на тоді в господаря Филипа Соя замордували вище згаданого господаря, його брата Михайла і війта волости Рожанець, - вибрали їм очі, відрізали вуха, поломили пальці і руки.
20. III. 1943 р. Відділ УПА розбив німецький лагерь для полонених червоноармійців в м. Луцьку та при тім звільнив 40 полонених.
- В Бережцях /Креманеччина/ місцевий відділ т.зв. українського "шутманшафту" перейшов до УПА і несподівано заатакував німецьких жандармів. Повстанці здобули багато майна. Борог втратив 10 вбитими. Повстанці не мали втрат.
- Відділ УПА наскочив на станицю німецької жандармерії в с. Ланівцях /Креманеччина/ Ляндвірта, що хотів втекти зловлено по дорозі. Здобуто багато майна. Борог втратив 8-ох вбитими. Повстанці втрат не мали. Після цього наскоку німецькі недобитки з Ланівець вибралися на стало до Креманця.
- Майже всі члени т.зв. українського "шутманшафту" в Креманеччині перейшли на сторону повстанців. Німці зі страху постійно сидять в місті та тільки час до часу роблять бандитські випадки на села.
- В другій половині березня 1943 р. Відділ УПА розбив збірний пункт робітників, наловлених німцями в Дніпропетровщині, призначених на примусові роботи в Німеччині. Люди розбіглися, користаючи з витвореного заміщення.
- Між 20 і 30 березня 1943 р. На сторону УПА перейшло багато станиць т.зв. українського "шутманшафту" /міліції/ в округах Луцьк і Ковель на Волині.
21. III. 1943 р. Польська повністична банда замордувала покл. Якова Войнаровського - референта т.зв. УДК, з Грубешова та селян Володимира та Івана Богунів зі села Трещани /Грубешівщина/.
24. III. 1943 р. Польська повністична банда замордувала селянина Войтика Серафима з оселі Тересін /Грубешівщина/.
25. III. 1943 р. Польська повністична банда замордувала селянина Михайла Заваду з оселі Ратиборовичі /Грубешівщина/.

213 300

Б.27.III.1943 р. Відділ УПА, порозумівшись з місцевим т.зв. українським "шутцманшафтом", опанував м.Олику /обл.Луцьк/. Розгромлені німці втекли до укріплень і доперва з-відтам ставили опір. Над ранком повстанці відступили з міста.

28.III.1943 р. 1500 німців, стягнувшись з міст Рівне, Костопіль, Межиріччя і Березне, напали на відділ УПА, що квартирував у м.Людвиполі. Бій був дуже важкий. Мимо того, що німці засилювали обложених гарматними та гранатометними стрілами, повстанці бравурно відбили 4 ворожі атаки, завдаючи німакам важкі втрати. Нічого не помогли добірні частини СС, яких німці спровадили собі в підмогу.

30.III.1943 р. Польська шовіністична банда замордувала в с.Пасіка /Грубешівщина/ солтиса Костя Боярчука, власника млина - Луку Шелепину та селян: Антона Боярчука, Євгенію Шелепину, Йосифа Боярчука, Антоніну Боярчук, Софію Шелепину та Марію Боярчук.

31.III.1943 р. Польська шовіністична банда замордувала мгр. Мирона Шевовича - війжа с.Ухані /Грубешівщина/.

При кінці березня 1943 р. Відділ УПА розбив табор полонених і тюрму в м.Ковлі /ПЗУЗ/. Начальник тюрми, який був в порозумінні з повстанцями, удекшив їм наскок і вступив до УПА.

Добре озброєні відділи німців з м.Цуманя напали на околицю м.Деражне /Костопільщина/. Невеликий відділ УПА розпрошив счайдушним наступом німців і змусив їх до панічної втечі. Ворог оставив на полі бою одного раненого, одного полоненого, один кулемет і муніцію.

Відділ УПА зтрінувся з переважаючою групою добре озброєних німців біля с.Антонівці /Крем'янецьщина/. Завдавши ворогові втрат, після короткого бою повстанці відступили в ліс.

Весноу 1943 р. УВВ повела на українських землях широку пропагандисну акцію в організованіх німцями інтернаціональних баталіонах, пропагуючи цим спільної боротьби всіх поневоленіх народів проти німецького і большевицького імперіялізмів. Акція дала дуже гарні висліді. На сторону УПА перейшло багато вояків з цих баталіонів. При УПА повстали окремі національні відділи грузинів, узбеків, вірменів, татар та інші.

В часі бою з большевицькими партизанами дуже часто переходили на сторону УПА члени тої ж большевицької партизанки - грузини, узбеки, росіяни, таджики, білоруси, а передусім українці, зокрема зі СЗР, яких силою змобілізовано в большевицьку партизанку.

Німецька поліція вистріляла в с.Кортеліси /Ковельщина/ 2.000 українців, а в с.Цумань /недалеко Луцька/ кілька тисяч українців, наловлених в досколишніх селах.

В Житомирщині хтось вбив 8-ом німців і перекладача, які пиячили та робили різкі бенкеті. Німці з помсти за це вистріляли 120 людей, між ними і дітей.

Усі німецькі тюрми в Україні переповнені на 70 відс. українцями, арештованими під закидом самостійницької діяльності. Між арештованими є також діти нижче 14 років.

В бою з большевицькими партизанами згинув поручник Сивий, організатор та командир першого повстанського відділу

Веснон 1943 р.

на терені околиць міст Камінь Коширський та Любешів. Поручник Сивий був слабий зі своєї відваги і завзяття. Дуже часто він одинцем, озброєний у кріса-"фінку", два нагана та кілька гранат, викакував у м. Дивін /округа Кобринь, Берестейщина/. Одного дня він сам розброїв там кількох німців серед білого дня.

500. большевицьких партизан наскочило на 60 повстанців з відділу к-ра Маркевича в с. Пнівні /р-н Любешів, Полісся/ Бій тривав 9 годин. Ворог втратив понад 90 вбитими та ок. 130 раненими. Повстанці мали 2-ох вбитими; кількох було ранених, між ними к-ир Маркевич.

В іншому бою з большевицькими партизанами в своєму рідному селі Пнівні /Пінщина/ згинув к-ир Маркевич.

Большевицьке командування проголосило між своїми партизанами нагороду - орден Левіна за голову к-ра відділу УПА - Мазени, що діяв в південній Берестейщині. /К-ир Мазена по ходив з поліського села Річиці знад р. Прип'яті/.

Большевицькі партизани, хочачи зловити к-ра Мазену, написали до нього листа та запрошували його в гостину, щоб "дещо обговорити". Мазена погодився і ще з кількома одчайдушками вибрався до большевиків. Перед большевицьким табором його друзі похажували в кущах. Большевики підступно гостили Мазену водкою, музикою, радіом. В часі розмови Мазена хвалився своїм відділом та домагався, щоб большевики показали тех і йому свою справність. Большевицький партизанський командир зарядив збірку. Повстанці, що були в кущах, кулеметами сипнули по большевицьких лавах. Тоді большевики втратили понад 20 трупів, зброю, ручну гармонію, радіо-апарат та інші речі. Замість зловити к-ра Мазену на хитроці, большевики самі зловились.

Відділ УПА під ком. к-ра Мазени зробив засідку на шосі Ковель-Берестя - Яловське. В догіднім місці поставив він на шосі тризуб, зроблений з квітів. Колона німецьких автомашин зауваживши квіти спикилась, недовірячи оглядаючи підозріле місце, думаючи, що це міна. В момент, коли всі німаки скупчено оглядали шосу, повстанці відкрили вогонь з кулеметів. Ворог втратив 30-вбитими, в більшості офіцерів.

Німецьке гештапо розстріляло в м. Вінниці провідницю жіночої сітки ОУН в м. Вінниці - д. Олю /родом зі ЗУЗ, років б. 23/.

Німецьке гештапо розстріляло в тюрмі в м. Вінниці д. Ірку - Ірину Підлужну /родом зі ЗУЗ - Бережани, років б. 24, в'язень большевицької тюрми Бережани, Тернопіль, Бердичів, від 41 до 42 року працює звязковою на ОУЗ, кур'єркою Львів-Вінниця-Київ; на допитах гештапо держалась по геройськи.

Німецьке гештапо розстріляло в Вінницькій тюрмі члена обл. пров. ОУН Вінниччини - д. Ежана /родом зі ЗУЗ - Бережанщина, років біля 25./.

Німецьке гештапо розстріляло в Вінницькій тюрмі д. Васкля Іванчука /учитель, родом зі ЗУЗ - Станиславівщина, працював залегалізовано в кримінальній поліції в м. Вінниці, а був одночасно - дуже активний в підпільній революційній, організаційній праці.

Німецьке гештапо пробувало заарештувати в м. Вінниці

211 301

Весною 1943 р. д. Федора Біліченко /родом з м. Немирів, Вінницької обл., років сім'я 36, капітан ЧА, в ОУН дуже активний, військовий референт ОУН Вінницької обл./ . В часі арештування він вистріляв в коридорі гештапівського будинку гештапівця, а потім утік. В часі погоні за ним, внаслідок пропущеної кулями німецького гештапо на хіднику б. Великого Театру.

Большевики, внаслідок зломання німецького фронту, знову заняли частину українських земель. В Харківській, Полтавській і Дніпропетровській областях відділи НКВД, негайно після приходу там Червоної Армії, жорстоко розпрасувались з українськими селянами, робітниками та інтелігенцією, особливо з тими, які були зацікавлені у самостійницькій русі. Прилюдно енкаведисти говорили, що це вони карають за... "співпрацю з німцями".

Внедогоді потім німці відбили у большевиків згадані терени. Гештапо почало масово розстрілювати людей з українського самостійницького середовища, закидаючи їм... співпрацю з большевиками.

Квітень 1943 р. ОУН видала спеціальну відозву п. н.: "Повідомляйте всіх про правильне становище до підступного німецького маневру!", в якій закликає український народ збойкотувати та саботувати німецьку мобілізацію українців до організованих німцями т. зв. "СС Дивізії Галичина" і "українського визвольного війська".

Німці к. ін. створили в Києві свої: "Збіжжева Централь в Києві", "Молочна і Товщова Централь", "Горілчана", "Цукрових буряків" та "Торгова Централь", які посили інтенсивну, грабінницьку економічну експлуатацію України. "Ц.О" - "Центральгандельгезельшафт-Ост" по-бандитськи захопило всю українську кооперацію.

Українські повстанці на Володимирщині /Волинь/ спалили майже всі держгоспи, що були пристановищем для німецьких агентів і їхніх польських вислужників.

1. IV. 1943 р. Відділ УПА зробив наскок на охоронюваний німцями спиртовий завод у с. Горинці /Крем'янецьчина/ збито 1-го німця. 6 вояків з т. зв. "Шуцманшафт баталіону" перейшло на сторону повстанців.

Повстанці здобули сторожений німцями збіжжвий магазин в с. Туриничах /Володимирщина/. В часі бою на сторону повстанців перейшло 14 озброєних українців зі СС, які сторожили магазин.

Від 2-4. IV. 1943. Т. зв. український "шутманшафт" з Горохова перейшов до УПА і на наказ команди УПА окупував м. Горохів, обл. Луцьк. Опановано банк, пошту, розбито терму і вивучено політичних в'язнів. Німці в паніці втекли. Над ранком всі повстанці відійшли в ліс.

3 3/4. IV. 1943 р. Відділ УПА розбив карний концлагер на Горохівщині /обл. Луцьк/. В'язнів звільнено.

4. IV. 1943 р. 300 озброєних німаків зі спеціального відділу СД. напали на с. Постійно /Постопільщина/. Багато хат спалили, пограбили господарства. При поверті невеликий відділ УПА перегородив їм дорогу. Крім того, що німці стріляли з гранатометів, повстанці цілковито рубили гештапівців. Ворог мав діля 30 вбитим і щойно під ослонюючою ніччю вдалося йому текти. Здобуто: 2 важкі кулемети "Максим", радіостанція, 2-ві фіри муніції, крики,

- 4.IV. 1943 р. револьвери та польову аптеку.
- 7.IV. 1943 р. Внаслідок загострення відносин між польським еміграційним урядом і СРСР більшовицькі партизани кобили польське населення в с.Заморочене /Полісся/.
- 9.IV. 1943 р. Відділ УПА наскочив на німецький конвой, що ескортував 30 арештованих осіб із с.Шкробівці /Крем'янецьчина/. Німців розбито, арештованих звільнено. Ворог втратив 7 вбитими; повстанці втрат не мали.
- 10.IV.1943 р. Більшовицькі партизани на спілку з польською бандою наскочили на відділ УПА, що в часі вишкільного рейду квартирував в с.Бутейках, /ПЗУЗ/. Ворог два рази атакував село, але з важкими /б.50 вбитими/ втратами мусів відступити. Повстанські втрати: 8 вбитих і 8 ранених.
- 12/13.IV.1943 р. Відділ УПА наскочив на м.Думань /обл.Луцьк/, де німці примістились в укріплених бункрах. Вбито б.20 німців, решта втекла. Здобуто зброю, одяг, взуття та інші матеріали. Повстанці втрат не мали.
- 17.IV.1943 р. Відділ УПА білим днем оточив будинок районної управи в м.Лоскачі /Горохівщина/. Німців, які хотіли втікати, частинно знищено. Одного німця зято в полон. Здобуто багато.
- 17.IV.1943 р. Біля с.Борщівки /ПЗУЗ/ відділ УПА несподівано наскочив на німецький моторизований відділ, що їхав шляхом. Здобуто одну "фінку" і кілька кулісів. Ворог втратив 16 вбитими, а повстанці одного вбитого і двох ранених.
- 18.IV.1943 р. Відділ УПА зробив засідку на більшовиків в околиці сс.Янолів і Вулька /Костопільщина/. Ворог, який на числав 100 воєків втратив кількох убитими. Повстанці мали одного раненого.
- в другій половині квітня 1943 р. Відділ УПА зустрівся з переважаючим німецьким відділом під с.Черездів /Кам'янець-Под. обл./, в сутичці німці втратили 7 вбитими та кількох раненими, в тому числі лейтенанта і оберлейтенанта.
- 20.IV.1943 р. Відділ УПА наскочив на німців б.фільварку Галинівка /Володимирщина/, щоб відбити захопленого повстанського звязкового. У бою впало 19 німців.
- 21/22.IV.1943 р. Відділи УПА зробили наскок на відомий камінолом в Костопільщині - Іванову Долину. Німці тут були добре укріплені і всякою ціною боронили цього важного господарського пункту. У висліді бою спалено кілька вулиць міста, зірвано 3 залізничні містки, знищено різні магазини, забрано одну тону вибухового матеріалу. Втрати ворога, включаючи і поляків, що брали участь в бою поруч з німцями, нараховуються на сотні спалених і вбитих. Повстанці втратили 4 вбитими і 4 раненими.
- 28.IV. 1943 р. Група повстанців зустрінулася б.кладовища в с.Мочулки /р-н Турійськ, Володимирщина/ з німцями /40 підвод/. Німці і повстанці їхали на тартак по дошки. В бою вбито 17 німців, а велику кількість ранено, решта втікла. Німецьку підмогу, що надійшла із с.Затурець, теж розбито.
- В бою з німецькою поліцією загинув д.Петренко-Зеленко, окружний провідник ОУН в Кам'янець-Под. обл.
- 29.IV.1943 р. В німецькій гестапівській тюрмі в Берліні загинув геройської смертю Володимир Федак-Граб, визначний член ОУН.

215 302

29.IV.1943 р.

учасник II.Великого Збору ОУН, 5.кравчий Провідник.

При кінці квітня 1943 р.

Розвідний відділ УПА роззброїв в с.Мостах 10 мадярів, що добровільно здалися. - 3 воjákів, що намагалися втекти, 2 вбито і 2 ранено. Полонених нагородовано, ранених забандажовано і звільнено.

В Славутських лісах /Житомирщина/ відділ УПА затримав 18 большевицьких парашутистів та роззброїв їх. Між полоненими був к-ир групи Медведєв. Здобуто багато розривного матеріалу, призначеного до зривання залізниць на шляху Мелетівка-Здолбунів.

Група повстанців під ком.булавного Струма, ком.вишколу при групі УПА-Північ "Турів", зробила засідку на німців на шосе, 8 км. на північ від м.Луцька. По кількох кулеметних серіях німцям вдалося втекти.

В перших днях травня 1943 р.

Більша скількість большевицьких партизан наскочила на відділ УПА в с.Журавичах /ПЗУЗ/. Повстанці прийняли бій і розгромили напасників. Большевики панічно розбіглися, залишаючи на полі бою вбитих і ранених.

Травень 1943 р. /приблизно/.

Німецьке гештапо розстріляло в Вінницькій тюрмі д. Марусю /родом з Вінниці, працювала залегалізовано касиркою в "офіційраїм", а в 42 році машиністкою в кримінальній поліції, арештована гештапом за приналежність до ОУН; на допитах і тортурах держалася по героїськи.

8.V. 1943 р.

Внаслідок загострення відносин між польським еміграційним урядом і ССОР, большевицькі партизани побили польське населення під час польської маніфестації з нагоди "8 Мая", в с.Чайкові /Полісся/.

5. V. 1943 р.

Біля м.Людвиполя /окр.Костопіль/ розбито дві банди большевицько-польських партизан. На першій з них, яку очолював якийсь Володя Попов, здобуто хуру награбованого майна, коні та вброк. На другій банді здобуто 5 коней з сідлами та вбито 15 бандитів. Повстанці втрат не мали.

6. V. 1943 р.

На переправі в Більчаках /ПЗУЗ/ розігнано польську шовіністичну банду.

Польська шовіністична банда замордувала в с.Моложів /Трубешіщина/ селянку - Марію Галку і 8-літнього хлопчика - Досифа Галку.

9. V. 1943 р.

Відділ УПА покарав прислужників большевицьких імперіалістів в с.Плотичному /Костопільщина/.

Велика, добре озброєна група німецької поліції спалила і пограбіла с.Стіжок /Кремньничина/. На німецьких бандитів, що поверталися двома автомашинами і танкеткою з награбованим майном, відділ УПА зробив засідку. Мимо того, що з м.Кременця приїхала заалярмована німцями допомога, поліційських бандитів цілковито розбито. Спалено 8 машин, вбито біля 60 німців і 6-50 ранено.

400 німців, озброєних в легкі і важкі гранатомети, напали на с.Янолеть /Костопільщина/, грабуючи людей. Відділ УПА скорим наскоком окружив німців з 3-ох сторін. Уражкому шестигодинному бою німці втратили багато вбитих і ранених. Вбито німців з кількох важких, під стратегічним оглядом, бойових ліній. Пізніше повстанці, згідно з партизанською тактикою, відступили; їхні втрати: 3 вбиті - 4 ранені.

13.V. 1943 р.

В бою з німецькою засідкою під с. Чернишем /лиси. Луччина/ згинув героїською смертю військовий референт Красно-го Проводу ОУН на ПРВЗ – поручник Василь Івахів /Сонар, Сом/. Походив він із ВУЗ – Рогатинщина. Повний енергії та самоповаги, швидко віддано працював сл. н. д. Сом над організацією УПА на Волині.

В тій же засідці загинуло ще 9 повстанців, між ними поручник Євген Ковальський і сотар Семен Снятецький – обидва активні члени ОУН і добрі військовики-організатори. Походили з Галичини.

14.V. 1943 р.

Великі сили німців оточили с. Любашу /об. Костополь/ з наміром спалити хати, а мешканців розстріляти. На варварів наскочив невеликий відділ УПА і спалив їм 11 авт, вбив 35 воїнів, здобув 2 скринки гранат. Як напіла більша сила німців з м. Костополь, повстанці відступили.

На шляху між сс. Радихівкою і Старожуківом /Рівенщина/ зробив відділ УПА засідку на німецько-польську поліцію, що приїхала цалити села. Вбито 27 німців і поляків, а 10 ранено; здобуто підводу з кінями та один кулемет.

При кінці
трагня 1943 р.

В лісах б. сс. Старожуків /Рівенщина/ дійшло до завязаного бою між відділом УПА, а сотнею спецвідділу ОД, який планово грабив довколишні села. З боку німці оточили одного раненого повстанця; цей останками сил кинув між них гранату вбиваючи кількох на місці. Німецькі втрати: 6 убитих та більша кількість ранених.

Недалеко м. Камінь-Копирський /Полісся/ відділ УПА розбив табор більшовицьких партизан. Вбито багато більшовицьких решта в переполосі втікла. Здобуто 45 шт. запальників до мін та ще іншу муніцію.

Весьма і літом
1943 р.

Українські повстанці звели ряд переможних боїв з грабійницькими відділами німецької поліції, гектано і ОС в сс.: Постійно, Люлеть, Чубан, Бичаль, Велика Лубана, Іванова Долина /Костопільщина/, Березці Новостар /Крем'янецьщина/, Смига, Вамчисьво, Білогородка, Студінка /Дубенщина/, Думань, Колки /Луччина/, Жуків, Сергійівка, Бугрин /Рівенщина/, Турійськ, Коротина /Ковельщина/, Друшконіль, Горохів /Горохівщина/ і ще в сотках інших сіл Полісся, Волині, Поділля, Кіровоградщини, Київщини, Галичини і Карпат.

Німецькі поліцейські карні загони, не маючи відваги йти в ліс боротися проти українських повстанців впродовж зворотньо звернули на безборонне мирне населення найближчих до міста сіл, стріляючи та колючи паликами жінок, дітей, грабуючи майно, спалюючи до тла цілі села. Так німці спалили м. ін. понад 10 сіл довкола Луцька, 11 сіл в районі Деражне на Костопільщині, багато сіл в Шичквині, Рівенщині, Луччині, Дубенщині, Шенквітщині.

Повстанці атакують німецьких грабійників підчас їхніх розбійницьких виїздів. Майже нема випадку, щоб німецький відділ перейшов з одної місцевості до другої, не потурбований українськими повстанцями.

В одній з сутичок з повстанцями, 5 км. від м. Луцька, габітськомісар, втіваючи з розбитого авта, залишив у ньому зброю і шапку.

На Кобринщині /обл. Берестя Лит./ група повстанців наскочила на німецький відділ ОС, що провадив пограбовану

Весною і літом в одному селі худобу. В бою вбито 13 німців, 10 важко поранено; решта СС-ів розбіглася в паніці. Відбито 6.100 штук худоби, здобуто зброю і муніцію.

Залюкнена німецька адміністрація дала наказ кілька днів підряд бити з гармат до поблизьких лісів /Ковель, Луцьк/, вислала літаки бомбити запальними бомбами болота /Сарненщина, Костопільщина, Крем'янецьчина/. Німецькі танкетки обстрілювали з посої підозрілі куці /Луцьчина, Дубенщина/, а по залізних дорозгах безнастанно снувалися панцерні поїзди, вистрілюючи час од часу в "небо", аж доки повстанці не підорвали їм шляхи наступу і відступу, раз на все виполошуючи їх зі своєї "республіки" /Володимирщина/.

Одного разу, коли гебітскомісар та інші німецькі катюги в м. Ковлі тішилися стрілянням гармат на доокільчні ліси, одчайдушний відділ повстанців вскочив у м. Ковель та вигнав звідтам кілька соток худоби, награвованої попередніми днями німецькою поліцією в довколишніх селах.

На Поліссі, на шосе Ковель-Берестя, близько м. Берестя, відділ УПА розгромив колону німецьких авт. Зі здобутих документів вбитих німців показалося, що це були високі офіцери німецької поліції і гітлерівської партії. В тому числі мав бути убитий також один з найблизьких помічників і заступників Гітлера - Віктор Ляце. Вістка про цей факт була в тому часі подана в одній з газет УПА - Північ.

/Заввага: Точніших даних про убитих у цій акції гітлерівських достойників, наразі немає. Ще до вістки про Віктора Ляце, то він дійсно в тому самому часі згинув. Але в німецькій пресі було проголошено, що він згинув у самосходовій катастрофі, десь у Німеччині. Похорон його відбувся з великою парадом. Набуть промовляв Гітлер, або пряслав окреме послання на його похорон. Досі не провірено і невідомо, як дійсно було з цією подією, себто, хто властиво був убитий у цій акції, - чи цей Віктор Ляце, чи може інший партійний чиновник з подібним прізвищем. - Справа ця вимагає вияснення тих, які брали участь у цій акції й перевіряли здобуті документи. - В кожному разі, подія ця була дуже голосною. В тому часі говорили про цю акцію УПА німці в цілому "Райхскомісаріяті України" та скаженіли і бісилися з люті/.

Червень 1943 р. В німецькому концентраційному таборі в Оранієнбургу згинув д. Іван Габрусевич - Джон, визначний провідний член ОУН, один з перших піонерів українського самостійницького визвольного руху, автор політичних і ідеологічних праць, учасник ІІ Великого Збору ОУН.

В кількох місцях Чернигівських і Київських лісів всяки більшовицької партизанки вистріляли своїх політруків - енкаведистів та створили незалежну від більшовицького командування партизанку.

Німці арештували в Маріуполі над Чорним Морем групу українських самостійників, в тому числі організатора Маріупільщини, Федора Лічмана, /згинув опісля в німецькому концентраційному таборі/. Арештування відбулись у звязку з протестаційною акцією, яку zorganizували українські самостійники проти знущань німців і примусового копання для них охоронних протитанкових ровів. - Тоді згинув також, розстріляний німцями, Федір Гриців. -

5. VI. 1943 р. У с. Сільці /Горохівщина/ відділ УПА обстріляв з гарматок один німецький військовий штаб, що окопався в тому селі.

- 5.VI. 1943 р. Розбито і спалено вітряк, що служив ворогам за обсерваційний пункт; знищено авто, що прибули німцям на допомогу, і вбито старши штабу.
- Одна повстанська боєва група зробила наскок на німців в с.Дюжин /с.Костополя/. Із загальної кількості 70 німців, вбито 12, а більшу кількість ранено. В тім самім селі під час грабунків німці убили навіть селянина Марна Овдійчука, що угодував їх хлібом і молоком.
- 12.VI. 1943 р. Між с.Верестовцем і кол.Удєкай /р-н Костопіль, обл.Рівне/ відділ УПА наскочив на 2 чоти німецької і польської поліції, що верталися до м.Костополя. В бою ворог втратив: 2 авто, вбитих 7 німців і 15 поляків та 5 німців ранених.
- 14.VI. 1943 р. Між сс.Карпилівкою і Ленчином /Полісся, обл.Рівне/ відділ УПА наскочив на табір большевицьких партизан. Молодий повстанець Хміль та ще 2-ох стрільців пішли на розвідку. Повстанський відділ заховався в кущах. Хміль непомітно, сминаючи стійку, продерся через три ряди охоронних ровів і дістався до командира большевицького табору. Хміль йому заявив, що він з невеликою групою розбитих большевицьких партизан хоче прилучитися до цього табору. Вистрілом з нагана Хміль дав знак повстанцям. Повстанці негайно наскочили на неприготованих большевиків. Утікаючи, Хміль ще унешкідливив большевицький кулемет. Ворог втратив понад 60 вбитими, а 36 раненими. Здобуто канцелярію штабу, багато зброї і муніції; відбито награбоване в селян майно; большевицький табір знищено.
- 15 і 16.VI. Відділ УПА наскочив на табір большевицьких партизан у с.Вечовці /Пінщина/. Ворог втратив: 30 вбитими, багатьох полоненими, аптеку, радіо, 4 гранатомети та канцелярію штабу. Там були м.ін. списки всіх свідомих українців в околиці, що були призначені на розстріл.
- 20.VI. 1943 р. В с.Бубні /окр.Володимир-Горохів/ німці гарматним вогнем з панцирного поїзду спалили 28 хат та церкву.
- 22.VI. 1943 р. Німці в засідці б.с.Микулич /окр.Володимир-Горохів/ вбили на шосе одного повстанця-авіаконого.
- В с.Скобиляки /окр.Володимир-Горохів/ німці повісили на телеграфічних стовпах 9 осіб, а саме: вчителя Антона Безенського, селян: Степана Літвіна, Якова Вальчука, Григора Берца, Янка, Андрія Грибка, Демчука, Олександра Штепана /чех/, Валюка. Раненого Гриця Гнатюке привязали до авто і так тягнули дорогою по цілому селі.
- 8 23/24.VI. 1943 р. Ніччю відділ УПА розібрав залізничний шлях між станціями Немовичі і Малинськ, на шляху Рівне-Сарни/ та зробив побіч у лісі засідку. На засідку наїхав поїзд наладований зброєю, муніцією і всякими іншими боеприпасами; в двох вагонах їхало 150 німців з карального відділу, який повертався з погромів українських сіл. Поїзд спинився, а німці не встигли відчинити дверей, коли повстанці вскочили у вагони та серіями "фінок" сипнули по бандитах. Тільки небагатьом німцям вдалося втекти. Здобуто велику кількість автоматичної та іншої зброї, як теж багато муніції та боеприпасів. В бою найбільш відзначилися сотенний к-ир Ярема та Дорош; оба були в цім бою ранені.
- 25.VI. 1943 р. В с.Душин /р-н Олександрія, обл.Рівне/ з рук УПА згинули лядвїрт і зондерфїрер р-ну Олександрія.

27.VI. 1943 р.

Німці арештували в м. Берестечку /обл. Луцьк/ 50 українців. В'язнів посадили в глибокий вогкий л'ох, з якого випускали тільки на, одногодний прохід; морили голодом, давали лише трохи води.

29.VI. 1943 р.

Німці при допомозі літаків спалили село Скабарівщину /окр. Володимир-Горохів/, вбиваючи 30 селян. Того ж дня спалили німці теж 17 господарств і вбили 12 осіб, переважно жінок, в селах: Хоріж, Пятикорів, Примеж, Загорів і Влудів.

При кінці червня 1943 р.

Відділи УПА наскочили на німецькі залоги в містечках Любитів і Дивін /обл. Берестя/. У важких боях німці втратили багато людей, зброї, муніції та боєприпасів. У Любитові на сторону повстанців перейшло 38 українців-членів т.зв. "шцманшафту".

Червень, липень 1943 р.

Сильні загони УПА звели кільканадцять переможних боїв проти німців і большевицьких партизан в Чернобильських, Чернигівських та Київських, наддніпрянських лісах. Большевицьких партизанів розбито так, що вони перенеслися на північ від р. Припять.

Кількатисячна большевицька партизанська банда під ком. Колпака проходила Західно Українські Землі, прямуючи в Карпати. Без більшого німецького опору пройшла вона крізь Поділля. Банди Колпака перевели страшні грабунки, морди, паляння врожаїв та інші того роду злочини і провокації в Галичині.

На перший вогонь проти цих большевицьких банд німці вислали т.зв. українську поліцію, але не дають їй потрібної кількості зброї та муніції. На полі бою часом залишали т.зв. українських поліцистів ранених, а самі тікали. Такий випадок був м.ін. в бою під м. Скалат /Тернопільщина./

Український народ для оборони свого життя вислав до боротьби проти большевицьких партизанських банд відділи УНС-у /Українська Народна Самооборона/, підпорядковані командуванню УПА.

Літом 1943 р.

Загони УПА відбули великий рейд на Осередні і Східні Українські Землі, щоб збройно силою закріпити ту працю, яку ОУН вела там інтенсивно від 1941 р. Населення, яке не довіряло всяким збройним відділам, скоро захопилася організацією УПА, коли довідалось, що це не большевицькі партизани, а власна незалежна українська збройна сила. Українські селяни зі слъозами прощали повстанців, а старші ікснами благословили їх на святе діло. Відділами УПА захопилась теж і міське населення. Скрізь по базарах і вулицях говорено тільки про повстанців. На міське змосковчене населення веде враження зробили повстанські запліки російською мовою до народів Кавказу, Сходу і Сибіру. В сутичках з УПА місцева, зложена з українців, зорганізована німцями, поліція билася дуже неохоче, а багато з тих "шцманів" дезертирувало і переходило на сторону повстанців. В боях з большевицькими партизанськими бандами УПА виходила завжди переможцем і це дуже підірвало впливи большевицьких агентів.

Біля с. Устинівка /Житомирщина/ сотня УПА звела бій з великим відділом німців. У висліді бою вбито гауптмана жандармерії та ще 7 німецьких поліцаїв. Здобуто 3 кулеметів, понад 60 крісів, 15 пістолів, 2 МН і багато муніції. Повстанці мали тільки 2-ох ранених.

Загони УПА зайняли м. Костельне /р-н Андрусів, Житомирщина/. В бою з німцями і "шцманами" вбито 83 ворогів, а 23

Літом 1943 р. полонено. Здобуто 8 автомашин.

На передмісті м. Коростиньова /Житомирщина/ відділ УПА звів бій з німцями в забудованих тартака. Збито 47 німців, а 12 "шуманів" здалось в полон.

У Подніпров'ї населення радо витало загони УПА та з захопленням давало допомогу.

В Чорнобильських, Чернігівських, Київських наддніпрянських лісах загони УПА зорганізували свою "республіку", перебираючи там адміністрацію терену та не допускаючи туди німців та большевицьких партизан.

В околицях міст Володимир і Горохів /обл. Луцьк/ села, віддалені від німецьких військових осередків, перебувають під охороною УПА та цілковито звільнені від адміністрації німців. Тут створено незалежну українську адміністраційну владу з ініціативи УПА. Голови сільських, районних і повітових управ підлягають окружному провідникові ОУН. Велику увагу звернено на референтури суспільної опіки та шкільництва при цих управах. Проведено збори голів сільських управ.

Багато українських урядовців дезертирувало зі служби у німецьких районних управах /Берестечко, Іваничі/. Ці урядовці перейшли в підпілля та багато допомогли в налаштуванні української повстанської адміністрації.

Околиці міст Володимира і Горохів представляють господарче великий занепад. Німецькі літаки та німецько-польські карні відділи попалили і зруйнували багато господарських забудовань, ограбили живий інвентар та вкотре і поспунали господарський реманент. Відділи УПА зі стратегічних оглядів поналили мости та понищили важніші шосе.

В містах Луцької області молочарні обслуговують тільки німецьке населення. Полякам в містах німці дають хуже молоко, а українцям нічого.

Німці видали ряд провокаційних листівок, підписаних чужим іменем. В одних відозвах, на яких вони провокаційно підписали ОУН і УПА, закликають мирне українське населення заперестати акцію протинімецької партизанки, а скермувати всі сили виключно проти большевиків.

В інших німці підписали большевицьке командування та большевицького маршала Василевського. У цих відозвах, звернених до УПА, названо українських повстанців союзниками большевиків та обіцяно Провідникові ОУН Степанові Бандері та його товаришам наркомівські пости в уряді УССР.

У своїх відозвах німці стараються очорнити рух УПА і ОУН, називаючи провідників українського визвольного руху галичанами або галицькими жидами, родичами большевизму, безбожниками, зрадниками культурної Європи та вислужниками дикої Азії. Крім того німці поширили пропаганду свого терору, застрашувачи українське населення тисячними цифрами розстріляних, спалених і збомбардованих сіл, а теж грозачи збільшенням терору та вживанням трійливих газів проти українських сіл.

Німці намагалися створити вислужницьку т.зв. "Організацію Українського Козацтва", щоб цим способом підірвати українські повстанські сили.

В с.Б./р-н Гоша, обл. Рівне/ відділ Української Народньої Самооборони покарав місцевих німецьких і большевицьких агентів. Один із зрадників утік до м. Рівного та доніс про це німцям. Німці приїхали двома тягаровими і одною легкою

218/25

Літом 1943 р. автомашинами до с.В.і почали ловити людей. Селяни з цього і сусідних сіл зорганізували самооборону та відбили у німців заарештованих 10 осіб. Німці ледве втекли автами.

Легка німецька автомашина, в якій їхав офіцер із шофером відстала від своїх. Цю машину спинив по дорозі один молодий повстанець. Шофера, що не хотів піддатися, убив, а офіцера роззброїв. Полонений офіцер хотів перекупити юнака. Він давав йому золотого годинника за здобуту зброю. Молодий повстанець на те відповів: "Ми, вояки Української Повстанської Армії не за наживу, а за Українську Державу боремось і тому зброя цінніша для нас ніж золото"...

На другий день німці знову приїхали в те село з більшими силами. Всі люди повтікали з села. Німцям удалося зловити тільки одного хлопчину, місцевого пастушка. Та пастушок ударив німця своєю головою у живіт так, що цей із переляку зомлів. Хлопчина скористав з нагоди і забрав ще німцеві МП з 6-ма магазинками.

Грузинський повстанський відділ, що був зорганізований при УПА розбив під селом Теремно /ІЗУЗ/ велику банду большевицьких партизан.

В рядах УПА б'ються окремі національні загони грузинів, азербейджанців, узбеків, черкесів та осетинів.

Поміж німцями завважається сильний розклад, зневіру у власні сили та смільну дезерцію; німці самі кажуть, що Німеччина програє війну. Були випадки, що німці переходили до повстанців. На Горохівщині /обл. Луцьк/ один німець здезертирував та згодився в УПА пасти корови. Як йому скажуть, що "Гітлер капуд", то аж в долоні плече з радості. Німці, які хочуть приподобатися хазяю населенню, кажуть: "Гітлер капуд, Сталін капуд, - Україна гуд".

Німецьке гештапо розстріляло в тюрмі в м. Проскурові д. Борисюка /родом із СУЗ, рек. б. 35, учитель, Провідник північної округи ОУН Кам'янець-Под. обл./.

На північному Поліссі відділи УПА скріпили свої дії проти большевицьких партизан. Між ін. знищено 4 большевицькі партизанські табори та здобуто в них багато зброї, муніції і військових припасів. Крім того поліські повстанські групи зліквідували большевицькі господарські бази та агентурні кубла, які містилися переважно на польських колоніях /як нпр. Степанівка Гута/. Большевицькі партизани, в обличчі своїх щораз більших невдач, починають вживати українських національних кличів, щоб так зеднати собі українське населення.

Німці заарештували в Рудченково, в Донбасі, 30 місцевих робітників і інтелігентів-росіян, які одержавши українські самостійницькі листівки писані у російській мові, перебивали їх і поширювали.

Літом 1943 р. було зорганізовано в Донбасі малі підпільні самостійницькі боеві групи, які служили, як охорона організаційної діяльності перед нападами німців і зі своєї сторони атакували найбільш зненавиджених німецьких причинників. Частина з цих груп відійшла до відділів УПА на Волині і Правоберіжжя. Кермував цією акцією заступник провідника Донбасу Василь Козик.

1943. р.

Відкидаючи большевицький фронт, у поверотному наступі, німці замордували доверх 300 жителів села Знаменівка та спалили около 100 хат, так само в с. Петропавлівці та многих

1943 р.

інших селах і містах мордували людей під закидом опілки з партизанами, або під закидом забирання німецького майна під час недавнього відвороту німців. Такі погроми відбулись в Лезевій, Барвінкові, Гришино і многих інших місцевостях.

В Донбасі, в містах Славянськ, Краматорськ та інших німці, повернувши, перевели арештування українських самостійників за те, що перед їх відворотом були розкинені самостійницькі листівки. Тоді арештували іна. Шинкаря і групу самостійників. Арештували рівнож одного з організаторів українського самостійницького руху в Донбасі Остапа. Арештованих вивезли до Горлівки. Тут Остап, не довгих намаганьх утечі, таки вирвався з тюрми при допомозі місцевої дівчини-революціонерки й обок любилсь у Холодноярщину, де Остап зайнявсь організацією відділів УПА.

Липень 1943 р.

Відділи УПА посилили свої дії на Правобережжі, Поділлі, Волині та Поліссі.

Одна повстанська група в своїому тритижневому рейді перевела 15 успішних боїв з окупантами.

В бою б.с. Устинівки /Житомирщина/ повстанців з фолькс-дейчами згинуло близько 130 німців, багато було ранених, а решта зтекла в різні сторони. Здобуто зброю, харчі та одяг.

Цей самий відділ УПА в бою в с. Кам'яні /Ярунський р-н, Житомирської обл./ цілковито розбрав великий відділ большевицьких партизан, а в м. Коростені розбрав німецьку поліцію.

В околиці м. Трипілья /над Дніпром/ повстанці зорганізували свою "республіку", перебравши в свої руки адміністрацій терену та не допускаючи туди ні німців, ні большевиків.

Відділи УПА вели завзяті бої з большевицькими партизанами в околиці станції Маневичі і вигнали їх на північ від залізничного шляху Ковель-Сарни. Другий відділ УПА витиснув большевиків з околиць м. Камінь-Копирський в сторону міст Любиміва і Морочна. Третій відділ УПА вів завзяті бої проти большевицьких партизан над р. Припять. На всіх трьох відтинках відділи УПА здобули велику кількість зброї та знищили кілька соток большевицьких партизан.

З початком
липня 1943 р.

На Крем'янецьчині і Дубенщині /Волинь/ відділи УПА розбили банди большевицьких партизан та прогнали їх далеко у степову ділянку.

На Крем'янецьчині повстанці розбрили відділ мадярів, що вибрався, по наказу німців, грабувати села. Здобуто 39 крісів, 5 кулеметів, 56 гранат, 8.000 шт. муніції і багато іншого військового вряду.

Одна група, зложена зі 120 українців, що була на службі у німецьким війську на північній Поліссі, розбрила німецьких поліцаїв і постановила перейти на сторону УПА. Ця група, переходячи через терен Полісся, опанований большевицькими партизанами попала там в большевицьку засідку. В часі проведення переговорів большевицькі партизани вистріляли підступно згаданих українців. Живим остався та часливо пробився до відділу УПА тільки командир цієї групи Когут.

1.VII.1943 р.

В с. Знаменівка /б.м. Новомосківська, Дніпропетровської обл./ в бою з німецькими поліційними агентами згинув д. Петро Ворон, організатор революційно-визвольного руху в окрузі Новомосковськ.

2/1/100

- 3.VII.1943 р. Німецькі літаки спалили с.Охлопів /окр.Володимир-Горохів/ та вбили там 8 людей.
- 4.VII.1943 р. Німецьке гештапо розстріляло в м.Бердичеві Павла Токру /окружний провідник ОУН, заступник командира групи УПА/.
- 5.VII.1943 р. Відділ УПА /30 чол./ разом з місцевою самообороною /13 чол./ у с.Ласкові /окр.Володимир-Горохів/ звів великий бій проти німців, поляків та "кзаків", /це були на службі у німців/, які в числі 200 чол.приїхали 6-ома вантажними автомашинами з м.Володимира.Бій тривав 2 год.Щоб уникнути цілковитого оточення, повстанці відступили.Німці втратили 40 вбитих і ранених.Повстанські втрати: 9 вбитих, 1 важко ранений і 5 легко ранених; крім того згинуло 2-ох цивільних українців.
- 6.VII.1943 р. В с.Южинівці /окр.Володимир-Горохів/ польська засідка вбила одного стрільця з УПА.
В с.Нуйно згинув з рук УПА заступник гебітскомісара разом з іншими німцями.
- 8.VII.1943 р. Сільська варта зловила в с.Виступчях Руських /окр.Володимир-Горохів/ хлопців, яких німці послали до повстанців у розвідку та яким обіцяли заплатити за зраду цукром.
В с.Диковини /окр.Володимир-Горохів/ повстанці звели бій зі соткою німецько-польської поліції.Німці були змушені відступити.З бою згинув к-р загону УПА - Богун та ще трьох повстанців.
- 14.VII.1943 р. Великі сили німців, довідавшись про перебування повстанців на Островку б.м.Володимира Волинського, зробили наскок на заадамегидь опущене населенням село, вистрілюючи при цьому безліч муніції.
Відділ УПА і бойова група СБ зробили засідку на німців, до 8-ома таксівокми і одним вантажним автом переїздили шляхом Володимир-Вінниця /обл.Луцьк/.В бою вбито 8 німців, відібрано їм 2 таксівки і одне вантажне авто.Повстанці втрат не мали.
- 14/15.VII.1943 р. Відділ УПА заатакував районне містечко Іваничі /окр.Володимир-Горохів/.Німці втратили 2-ох вбитими і багатьох раненими.Повстанці мали одного легко раненого.
- 15.VII.1943 р. В м.Володимирі Волинським /обл.Луцьк/ німці заарештували до 1000 чоловік місцевої інтелігенції та міщанства.Всіх праездатних /17 вагонів/ вивозили в Німеччину, а решту розстріляли, або увязнили.Майже всіх арештованих сконфіскували.Інших українських в'язнів з Володимирської тюрми та всіх українських хворих з Володимирського шпиталю вивезли до П'ятидня і там їх всіх убили.
В с.Микуличах /окр.Володимир-Горохів/ німці спалили 6 хат та вбили 4 особи.
- 16.VII.1943 р. 120 бандитів з німецької і польської поліції, напали на с.Хмельівку /окр.Володимир-Горохів/ та почали його палити. На бандитів наскочив відділ УПА і змусив їх до втечі.Повстанці втрат не мали.
- В половині липня 1943 р. Большевицькі партизани перекинули свої сили з північного Полісся в околиці м.Любомля /півн.Ковелщина/, м.Верба /окр.Володимир/, а найбільші сили в околиці м.Голови.Відділи УПА в Головянському р-ні звели з цими бандитами 6 боїв.В першому бою большевики втратили понад 300 вбитими та велику кіль-

В половині
липня 1943 р.

кість полоненими. У Вербському районі відбувся бій відділу УПА б. сіл Гай і Ставки, де вбито 147 большевиків та багато ранено.

16-18.VII.1
1943 р.

Кілька тисяч повстанців з гарматами й гранатомерами окружили цілий ряд польських колоній: Мала і Велика Мельниця, Ворок, Вербче, Гута Степанська, Седліско, /р-н Степань, Костопільщина/, які були постійними большевицькими партизанськими базами та одночасно агентурними кублами німецьких окупантів і большевицьких бандитів. Відбулись бої, в яких знищено ці большевицькі осередки. В цій акції відбулись теж і поважні бої з німецькою поліцією, яка хотіла вирятувати свої загрожені пункти в містах Степань і Малинськ; німці потерпіли великі втрати.

17.VII.1943 р.

Німецькі літаки спалили і зруйнували 35 господарств, вбили 7 людей та ранили 3 чол. в сс. Брани, Красів, Пелюхня, і Печихвости /окр. Володимир-Горохів/.

Німецька та польська поліція заїхали в с. Хмелів /окр. Володимир-Горохів/, спалили там 6 хат і почали вистрілювати населення. Заармований відділ УПА наскочив на бандитів. Німці, відступаючи, залишили на полі бою своїх 10 трупів. Повстанці переслідували гітлерівських варварів 2 км. аж до шосе, де вони всіли на автомашини і втекли.

18.VII.1943 р.

Відділ УПА звів бій з німецькою і польською поліцією за с. Конюхи /окр. Володимир-Горохів/. Повстанці втратили 3 вбитими і 3 раненими. Німці і поляки мали втрати значно більші.

Одна вишкільна повстанська група під ком. д. Цигана, яка тільки перед двома тижнями взяла перший раз зброю в руки, зробила засідку на шляху між сс. Вілька і Яполеть /Костопільщина/ на два авта німецької жандармерії. Ворог втратив 19 вбитими і багатьох раненими; тільки двома ворогам вдалося цілими втекти. Здобуто: 3 кулемети, 7 крісів, 6 МП, 6 пістолів, 15 гранат, понад 9 тис. шт. муніції та 35 л. бензину. Дві ворожі автомашини спалено. Повстанські втрати: 600 шт. вистріляних набойів.

20.VII.1943 р.

Німецькі літаки збомбардували с. Коритницю /окр. Володимир-Горохів/.

В с. Конюхах /окр. Володимир-Горохів/ німці спалили 75 господарств і церкву та вбили 4-ох людей.

21.VII.1943 р.

О год. 17.30 група 40 українців під командуванням сотника Клімюка /пс. Назар-Крига, родом з Ковельщини/, яка була на службі у німців та стаціонувала в будинку поміщика Пословського на хуторі Кзівка /с. Піски, р-н Каргузька Берега, Берестейщина/, роззброїла 6 німецьких і 27 польських поміщантів та зі здобутою зброєю вирушила в південну Берестейщину, щоб там злучитися з відділами УПА групи "Турів".

22.VII.1943 р.

Група 40 повстанців під ком. д. Назара перед вечором зустрінулася з большевицькою партизанською бандою ім. "Чапая" в околиці м. Дорогичин /Полісся/. Після довгих переговорів, повстанці зручно зманеврували з большевицького переважачого силами оточення та, відкривши сильний вогонь з кулеметів та міноцятів і вбивши кількох большевиків, швидко відв'язалися від ворога.

23.VII.1943 р.

Повстанці Верига та Вагалюк /родом з Галичини/, які відбилися від групи д. Назара в околиці м. Дорогичин /Полісся/, застрілялися, щоб не попасти живими в руки большевицьким, партизанам, або німцям.

3 23/24.VII.
1943 р.

Група повстанців під ком.д. Назара, яка пробивалася в південну Берестейщину, щоб злучитися там з відділами УПА, відбула нічю бій з німцями, переходячи багнисті терени між станціями Дорогичин і Янів Поліський /на шляху Берестя-Пінськ/. Повстанці швидко перейшли залізничний шлях з тим, що один рій, злочений з 13 чол. відбився від своїх та пізніше попав в оточення большевицьких партизан.

3 24/25.VII.
1943 р.

Большевицька банда наскочила над Дніпробугським каналом на групу 40 повстанців /к-р Назар/, Повстанці швидко відступили перед погоню та продерлися через канал.

25.VII.1943 р.

Пополудні група повстанців /к-р Назар/ зустрінулася на південь від Дніпробугського каналу з великими бандами большевицьких партизан, /та з їхнім к-ром Фьодоровим/. Повстанці хитрощами дістали від большевиків харчі та після короткої перестрілки відв'язалися від ворогів.

29.VII.1943 р.

Група повстанців /к-р Назар/, що пробивалася з північно-но Полісся через німецькі і большевицькі партизанські застави, ввечері в околиці с. Ліліків /півд. Берестейщина/ злучилася з відділом УПА під командою Лободи.

В бою з німецькими і большевицькими агентами в с. Глодоси /Кіровоградська обл./ згинув Черник /родом зі ЗУЗ-Сокальщина, член окружного проводу ОУН на О і СУЗ/.

31.VII.1943 р.

Відділи УПА під ком. Лободи і Назара наскочили на м. Дивін /пів. Кобринь, Берестейщина/, в якому за високою барикадою укріпилось 70 німецьких поліціантів. Одна частина повстанців знищила на шосі Дивін-Берестя Литовське міст та телефонічне получення та осталося там, як застава. Решта повстанців, відкритим полем, о год. 14.30, підійшла під місто та оточила станцію. Повстанці вислали до німців звернення, щоб вони здалися та вийшли на вулицю з білим прапором. Німці у відповідь вистріляли червоною ракетою та залягли в барикадах. Повстанці обстріляли німців з міномета; командант німецької поліції згинув, а ще один німець був ранений. Здобуто 15 підвод цінних медикаментів, а в міській управі забрано списки людей, призначених на вивіз у Німеччину. Спалено будинки міської управи, аптеки і клубу. Повстанці втрат не мали. В наслідок цього бою німці цілковито опустили м. Дивін.

В кінці липня 1943 р.

13 повстанців, що відлучилися від групи Назара в часі переходу залізничного шляху, в околиці м. Дорогичин на Поліссі, попали в оточення большевицьких партизан. Повстанці звели з большевиками три ватяжні бої. В останньому бою під м. Ветли бій тривав кілька годин. Повстанці чотири рази проривалися з оточення, але їм вирватися не вдалось. В бою часто вживана пістоль та гранат. Кулеметчики гинули один за одним. Повстанці забирали від убитих пістолі, а з іншої зброї витягали замки, щоб ворог з неї не скористав. Кожен повстанець вистрілював всі набой, осталяючи собі один, щоб дострілитися. Живим з цього бою вийшло тільки двох друзів. Один з них впаав пізніше в бою з большевиками в с. Пнівню. До відділу УПА пробився тільки один повстанець Шепель.

На пограниччі Рівенської і Кам'янець-Под. областей, в Суразьких лісах, б. с. Теремна, відділи УПА розбили 500 большевицьких партизан з групи Михайлова. Ці большевицькі бандити таборували в цих околицях більше як рік і своїми грабунками та мордами непокоїли українське населення. В цих боях особливо відзначився грузинський відділ УПА.

В кінці лип-
ня 1943 р.

Відділ УПА наскочив на поїзд б. станції Маневичі /Сарненщина/. Поїзду боронили німці і "шутмана", які безнастанно мордували українців в містечку. Німці втратили багатьох убитими і раненими, вкінці розбіглися в паніці. Здобуто багато зброї та інших річей. Повстанські втрати: тільки один ранений. Цей повстанець миме того, що був уже перед тим на різних фронтах 10 разів ранений, а в тім бою був ранений ще і в ногу, вліз до поїзду, відобрав там німцям 2 кулемети і 7 наганів та щасливо вернувся до своїх.

Німецька і польська поліція автом, двома хурами та повозкою приїхали на нацифікацію с. Береззя /р-н Сенкевичі, Полісся/. Відділ УПА розбив німців та здобув авто, хури і повозку. Німцям в допомогу приїхало ще 50 чел. бій розгорівся на нові і тривав цілий день. Німці закровавили ціле поле. Здобуто багато зброї та муніції. Два польські поліціанти, які втекли з поля бою на фільварек, кричали: "Аж ми воїнен шегрالی, знісци побіці, тільки нас двух уцекло; іх теж дуже не било, але як бійен, те бійен".

В липні і серп-
ні 1943 р.

У с. Вишневичак /над р. Тетеревом/ відділ УПА зустрів більшевицьких партизан. Бандити в паніці розбіглися. Здобуто все з оджею.

В одному селі б. Коростеня відділ УПА роздав селянам здобуту у німців сіль. Розкидано листівки, які селяни читали гуртом з великим задоволенням.

Большевицькі партизани послали свій грабунок і вбивства. Дійшло до того, що вони з неділі біля церков розувають людей, а в часі нападів на села нищать, розкопують могили повстанських героїв та ломають на цих могилах хрести. Розпуста, неаdiscиплінованість, взаємні бійки - це щоденне явище в большевицьких бандах.

В с. Івачкові /р-н Здолбунів/ мадяри грабили селян. Відділ УПА наскочив на них, розігнав та вбив при цьому кількох бандитів.

Мадяри і польська поліція з м. Мізача приїхали до с. Ступна /Рівенщина/. Там напали вони на церкву, ограбили та знищили її в середині. Пізніше запалили ще в селі кілька хат. Вертаючись через с. Стару Мочаницю, зустрінулися з відділом УПА та в бою з ним втратили 40 вбитими і 16 раненими.

Біля фільварку Осіче /Луцьчина/ відділ УПА звів бій з німцями, в якому вбито понад 50 бандитів і багато ранено.

В одному з сіл району Радивилів /Волинь/ німці і польська поліція наказали селянам вивести свою худобу та гнати до міста. Повстанська бойова група зробили на бандитів засідку. В бою здобуто зброю і відбито всю худобу. За загального числа коло 60, вбито 22-ох німців і б. 10 ранено.

Відділ УПА наскочив на німців, що забирали збіжжя в одного фільварку в Сенкевичівському районі. У бою відібрано всі вози зі збіжжям та кіньми. Здобуто теж багато зброї. Убито 15 фольксдойців, кількох ранено, а решту розігнано.

Відділ УПА, що складався з українців, грузинів, узбеків та росіян, в одному бою з німцями в Млинківському р-ні /ПЗУЗ/ знищив понад 50 ворогів.

В одній засідці на шляху Дубно-Кремянець /Волинь/ повстанці спалили 14 автомашин та вбили б. 50 німців. Між убитими: німецький директор тютюневих фабрик України. Здобуто

221708

В липні і серпні зброю та багато іншого військового вряду.
ні 1943 р.

Відділ УПА в Здолбунівському р-ні /Волинь/ здобув у німців 12 вантажних автомашин.

Серпень 1943 р.

Відбувся III-ий ВЗСУН. На III-ому Великому Зборі СУН м.ін. постановлено: "ОУН бореться за Українську Самостійну Соборну Державу і за те, деби кожна нація жила вільним життям у своїй власній самостійній державі. Знищення національного поневолення та експлуатації нації нацією, система вільних виборів у власних самостійних державах - це єдиний лад, який дасть справедливу розв'язку національного і соціального питання у цілому світі.

ОУН бореться проти імперіялістів і імперій, бо в них один пануючий народ поневолює культурно і політично та висискує економічно інші народи. Тому ОУН бореться проти СССР і проти німецької "Нової Європи".

ОУН з усією рішучістю бореться проти інтернаціоналістичних і фашистсько-націонал-соціалістичних програм і політичних концесій, бо вони є інструментом завойовницької політики імперіялістів".

Большевицькі партизани в Станіславівщині ограбили кооперативи, молочарні і приватні господарства. В с. Стебнику ограбили молочарню, кооперативу і секретаря громади.

В бою з агентами німецької поліції згинув д. Чернояренко /родом з Кам'янського р-ну, Дніпропетровської обл., організатор революційно-визвольного руху в Солонянщині./

Німецька поліція в м.Крем'янець /Волинь/ готовила облогу на с. Шпиколоси, де тоді перебувала повстанська бойова група в числі 60 чел. Українці-члени т.зв. українського "шугманшафтбаталіону" повідомили про це повстанців.

Вечером одного дня німці зі "шугманами" п'ятьома автами поїхали до Шпиколос, але там нікого не застали. Вертаючись, німці поїхали на повстанську засідку. Повстанці пропустили два перші авта, в яких їхали українці, а третє авто з німцями привітали вогнем. Всі німці з цього авта були вбиті, авто згоріло. Ці німецькі поліціянти, які їхали на четвертому і п'ятому авті, врятувались утечею; їхні машини повстанці знищили.

Німці почали підозрівати українців-"шугманів". Їх /20 осіб/ спочатку роззброїли, а відтак, після агітаційної підготовки, вислали до інших завдань.

40 людей з тих підозрілих "шугманів" це з 14-ома німцями призначили для ескорти горальні в с. Горинці /18 км. від Крем'янця/. Зараз слідуючого дня після їх прибуття, повстанці повідомили "шугманів", що готовлять наскок на горальню. В означений час "шугмани" побити німецьких поліцаїв, деяких невадійних українців роззброїли, а самі в числі 26 чел. перейшли до повстанського відділу під ком. Крука. В бою за горальню здобуто багато спирту та зброю.

Два дні після цих випадків відділ УПА під ком. Крука /300 повстанців/ звів поважний бій з німцями. Німці втратили 6.120 вбитими та більшу скількість раненими. Повстанські втрати: 13 вбитих і 6 ранених.

32 німці прибули до с. Гнидава /Луцьчина/ грабити населення. Відділ УПА наскочив на німців, 17 убив, багатьох ранив, а решту розігнав.

1.VIII.1943 р.

В с. Бугрині /Рівенщина/ згинув, замордований в жахливий спосіб німецькими катами, д. Іван Луцьок -Рудячий /виховник

- 1.VIII. 1943 р. і політичний керівник одної групи УПА, відданий член ОУН і незвичайно активний організатор виховної справи УПА; походив з Волині/.
- 9.VIII. 1943 р. Большевицькі партизани ограбили село Глибоке /Богородчанщина, Галичина/, збрали передусім коні, корови, свині, бідля, харчі. В с. Грабівці розбили вони кооперативу, а в селян забрали одяг і худобу. Теж у тому селі вони вивели до міста і розстріляли одного молодого хлопця.
- 14.VIII. 1943 р. Большевицькі партизани ограбили голову громади в с. Вазар /Чортківщина/.
- 15.VIII. 1943 р. В скар. Володимир Волинський /Волинь/ минув речинець, до якого німецький гебітскомісар закликав повстанців добровільно зголоситися до німецької поліції. Ніхто з повстанців не зголосився.
- 19.VIII. 1943 р. Большевицькі партизани ограбили населення в с. Солотвина /Станіславщина/.
- 20.VIII. 1943 р. Відділи УПА, а саме курінь Назара, сотня Лисого та сотня Кубіна, під загальним ком. к-ра Рудого, зробили наскок на повітєве місто Камінь-Каширський /Полісся/. Німці в місті були забарикадовані в будинках на високій горі. Їх сили були такі: 75 з "шуполіції", 63 з польської поліції, 9 з ОД, ляндр-комісар зі своїми урядовцями, дві сотні з "вермахту", та теж летуни з летовища, де лежало 2 км. від міста.

О год. 2-ій спеціальна повстанська група, в силі 30 осіб під ком. к-ра розвідки групи "Турів" - Черника непомітно підкралась під німецькі барикади та тут безшумно спрятала німецького стійногого. Повстанці відкрили сильний вогонь по поверхнім будинку. Багато німців одразу здалось. Оточені в будинку німецькі поліцаї дострілювалися. Тільки один з них вискочив в білню через вікно та почав відстрілюватися. Повстанці скоро його унеквідлили.

Німецькі повстанчі сили старалися оточити герейську повстанську групу. Почалася стрілянина, над містом почали кружляти німецькі літаки. Оточені повстанці вистрілили умовлену червону ракету і далі спокійно займали відповідні становища та стягали з будинків здебуту у німців зброю.

По 25 хвилинах спурхнула на парашуті червона ракета - відповідь інших повстанських відділів. Повстанські загони оточили півколом місто, відкрили сильний артилерійський, мінометний та кулеметний вогонь та розпочали концентричний наступ.

Положення повстанської спеціальної групки в середині міста покращало. Німці почали боронитися перед свіжими повстанськими силами. Група Черника заняла німецькі будинки та почала сортувати здебічу.

Запеклий бій тривав до світанку. Опалено цілком дві німецькі поліцейські кам'яниці.

Повстанці здебули: понад 20,000 шт. муніції, 5 кулеметів /між ними "Максим"/, 4 МП, понад 100 шт. пістоль, 16 машин до писання, 4 радіоапарати, 1 надавший радіоапарат, 11 верхівців зі сідлами, 7 мотоциклів, 1 легку автомашину, 6,000 пар білля, 600 ц. солі, понад 600 ц. муки, 20 ц. цукру, багато шкіри, мундурів і іншого.

Німці, які брали участь в мордуванні села Кортеліси/де змордували вони понад 2,000 українців/, розстріляно.

До міста приїхало багато селян з рокошніми сіл, які допомогли повстанцям своїми хурами забрати здебуті харчеві та інші припаси.

200 200

20.VIII.1943 р.

Днем зведено бій ще в однок укриток групкою німців. Місто до год.17-ої було в повстанських руках. Ворог втратив понад 100 вбитими та велику кількість раниеними. Повстанські втрати: 8 легко ранені.

Літом і осінню 1943 р.,/а теж з початком 44 р/

Большевицькі партизани * парашутисти ограбили м.ін. слідувачі українські села: Смотричівку, Рудну, Тинну, Калинки, Коробчиівку Смотрицького р-ну, Камянець-Под. обл.; Села Олевського району, Житомирської обл.; Іванківці і Борщівку Сатанівського р-ну /Сарненщина/; Рудники і Черних Цуманського р-ну /Волинь/; Омельно Колківського р-ну на Поліссі /тут вони вграбували 200 овець, 37 коров, 40 свиней, 10 пар коней, 10 возів.

Большевицькі партизани - парашутисти спалили м.ін. слідувачі українські села: Кривцю і Липицю, Сарненського р-ну; Скригитівку Луцької обл.; Мокре Дубенського р-ну; Кобильну Межиріцького р-ну /Рівенщина/; Пнівне Пінського р-ну; Стару Рафалівку, Бабку і Ворення Рівенської обл.

Большевицькі партизани - парашутисти поповнили м.ін. такі вбивства: В селах Мізоцького р-ну /Рівенщина/ убили 6 селян в с. Підгородне, - 9 селян в с. Батьківці, - 2-ох селян в с. Будараж, а 3-ох селян в с. Мостак; в с. Ступце Мізоцького р-ну замордували по-звірськи всіх вартових, які берегли село перед нападом гітлерівських бандаців; в с. Красногірка Сарненського р-ну вбили 8 селян; убили селянку в с. Іванківцях, Камянець-Под. обл.; убили 20 селян і спалили село Борсве Сарненського р-ну; убили 60 селян в с. Стара Рафалівка Рівенської обл.; убили 60 селян в с. Радка Демидівського р-ну, Рівенської обл.; убили 130 селян, спалили 100 хат та вграбували 600 шт. худоби в с. Карпилівка Сарненського р-ну. В с. Борщівці, Ярмолинського р-ну, большевицькі партизани зайшли до однієї хатки за харчами; знайшовши там нічого, застріляли її.

Вересень 1943 р.

7 повстанців з відділу Круна, під ком. Кропива, на одній засідці в Крем'янецьчині вбили німецького референта відділу при "райхскомісаріаті України".

Повстанці Кропива і Пупезан виконали в с. Шебересті/Крем'янецьчина/ атентат на майора гестапо.

Від німецьких куль згинули у м. Кривому Розі друзі: Гліб /родом з Галичини, член экр. пров. ОУН Криворіжжя/, Мерез /родом зі СУЗ/ та Пилип.

1. IX. 1943 р.

Большевицькі партизани в с. Заретобабі /р-н Підгайці/ розбили кооперативу, молочарню, а в селі вграбували взуття, одяг, білля та харчі. Так само пограбили вони села Гнильче, Сільце і Славятин /р-н Підгайці/.

4. IX. 1943 р.

Б'юро з большевицькими партизанами біля Ружина в Гибі-ївських лісах згинув організатор і командир групи УПА д. Незнаний.

9. IX. 1943 р. В бою з німецькими агентами загинув Василь Гадада /пс. Слесь, Юрко, родом із ЗУЗ-Жовківщина, надрайонний провідник ОУН Кам'янського, -окружний провідник Криворіжчини, член обл. пров. ОУН Дніпропетровської обл./
11. IX. 1943 р. Революційний трибунал УПА на своєму судовому засіданні засудив на кару смерти через повинення Михайла Гарнавського з м. Володимира Волинського - Мануїла, т. зв. єпископа т. зв. Автономної Православної Церкви, /по була стало на услугах Москви/ за те, що доносить до НКВД і гестапо на багатьох діячів українського революційного руху. Цей кацап признався, що мав в НКВД псевдо Голуб, а в гестапо інше.
15. IX. 1943 р. Німецька поліція напала на с. Підбереззя /Горохівщина/. Місцеві повстанська бойова група прогнала німців зі села. Вечером німцям надійшла допомога в силі 150 людей. В бою втрапив ще 15 вбитими і 6 раненими. Здобуто кулемети і кілька крисів.
16. IX. 1943 р. Німецькі літаки спалили 4 села в Горохівщині /обл. Луцьк/. Цивільне населення масово уникало втрат у людях.
4. X. 1943 р. В бою з німецькою жандармерією б. м. Коломиї загинув д. Граб /родом з Ходорівщини/, обласний провідник ОУН м. Львова, провідник м. Коломиї, довголітній політв'язень/.
8. X. 1943 р. Одна чота УПА із загону ім. Коновальця зробила засідку на шляху Рафалівка - Володимирець /Сарненщина/, яким часто проїзджали німці. Гестапо довідалось прикладково про цю засідку. З ціллю знищити повстанців, виїхало 200 німців. У розвідку поїхало німецька кіннота, а як бічний розшук їхав так середньої величини. Повстанцям надійшла ще одна чота в допомогу. Вона зайшла німців із заду. Оточені німці навіть не думали зводити бок, але в переполосі втекли. Німецькі танкісти з переполоху зайшли в болото. Німці рішили танк висадити в повітря і приготували на це велику гранат. Повстанці прогнали німців і при допомозі 20 пар волів та сотки селян витягнули здобутий танк з болота й уружили для свого вжитку.
14. X. 1943 р. 5 повстанців переїзджало через село Сенидуби /Голованівський р-н, Уманщина/. На донос старости села німецька поліція приїхала автомашиною і поленила вгаданих повстанців. В Голованівську, висідаючи з автомашини, повстанці кинули на німців добре захищені гранати, наслідком цього: вбито одного поліцейця, поранено 11 поліцейців, трьох гестапівців і двох повстанців. Непоранені повстанці втекли катом з рук. Ранені полонені повстанці не зрадили тайни; вони говорили: "Ми йшли звільнити Україну. Ви думаете, що як ми загинемо, то не буде Української Армії? - Ми загинемо, а Українська Армія існуватиме далі і боротиметься за Українську Державу!" - Це героїство повстанців навіть здивувало німців, які висловлювалися: "Нам вірити не хочеться, щоб це були українські націоналісти, а коли це справді так, то їм рівних не має в світі!"
15. X. 1943 р. Німецьке гестапо розстріляло в тюрмі м. Рівне /Волинь/ слідуючих 30 українців: Петро Аргун, Харитон Байдан, Олександр Хойнський, Федір Хижняк, Анатолій Довгопільський, Харитя Кононенко, Ярина Аяківська-Яра, д-р Андрій Коваленко, Ольга Якимчук, Галина Кубович, Володимир Легкий, Олександр Мисечко, Володимир Мисечко, Лев Мартинюк -- Георгій Вечерко, Федір Музичук, о. Микола Малюжинський, Тамара Мартинюк, Анна Мартинюк, Петро Примаков, о. Андрій Цинкевич, Олександр Примак, Леснід Зброжак, Альфоній Янкевич, Петро Шмачук, Сидів Шандалюк, Олена Марія Музичук

223/40

- 15. X. 1943 р. Закарчук, Володимир Чигитин і Афанасій Хомяк. Розстріляні - це переважно відомі заслужені народні, самостійницькі діячі Волині.
- 21. X. 1943 р. Польська комуністична банда в числі 5 осіб збила в селі Стриївці /ЗУЗ-Збаражчина/ двох свідомих українців, а саме: Крука і Шербатюка.
- 25. X. 1943 р. Польська комуністична банда замордувала в с. Деренівка /б.Теребовлі/ Теодора Кляпішуру і Олексу Сердечного.
- 25. X. 1943 р.
- 25. XI. 1943 р.

В Станиславівщині німці посилили свій терор проти українського населення, головним чином проти міського. Для залякання цього населення німці влаштували ряд публичних смертних езекуцій, при чому розстрілювано людей, на яких впала найменша тівь підозріння в звязку з українським революційним рухом. Такі езекуції відбулися в Калусі, Станиславові, Новиці, Долині /тут розстріляно прилюдно 40 осіб/ та інших містах. Німецьке гештапо в Станиславові перевело ряд масових арештів, згідно з раніше виготовленими списками. Згинуло тоді наслідком цього багато членів ОУН.

В м. Станиславові гештапо перепроварило облаву в часі вистави в театрі і там арештувало 150 осіб. В певній хвилині оточено театр, перервано представлення, а гештапівці викликали людей рядами на сцену; тут відбували ревізії і тих, які мали в непорядку документи, або чимсь іншим не сподобались гештапівцям, арештовано. В той сам час німецькі поліціанти покрали багато речей з гардероби.

Крім того в різних місцях м. Станиславова гештапо арештувало 11 осіб.

В м. Надвірній арештовано один раз 140 осіб, а другий раз 10 осіб.

Велике арештування переведено в м. Делятині.

В м. Калусі арештовано 27 юнаків у віці 14 - 20 років. При допитах арештованих гештапо уживало жакликих тортур так, що арештовані гинули вже в часі допитів.

Німцям не вдалося облавами наловити собі робітників до Німеччини на роботу. В переведених ними 22-ох облавах удалося їм зловити тільки 102 особи, з чого частина показалася цілком нездідна до праці, а решта, 70 осіб, втекла під час конвоювання до поїзду.

Німці посилили своє вороже відношення до українського населення. Начальник гештапо - Брандт в часі облави в театрі м. Станиславова сказав: "Досі я був лагідний, але відтепер буду для українців строгіший, як сам думав".

Німці почали сильні репресії проти українських легальних і то навіть пронімецьких організацій в Станиславівщині. Зарештовано багато працівників т.зв. українського комітету гештапо цілковито відкинуло всякі інтервенції цього комітету в справі арештованих. Заборонено сходини і імпрези в т.зв. українських освітніх товариствах, закрито український театр в м. Станиславові, а теж заборонено українцям ходити до кіл.

Цивільне німецьке населення Станиславівщини почуваеться дуже непевно. Всякі німецькі імпрези в театрі м. Станиславова відбувають під сильною охороною німецької поліції.

Німці посилили в Станиславівщині натиск на здачу контин-

25.X.1943 р. - Гентів. За найменше недотримання конфіскують селянам худобу та майно, а всякі харчеві засоби інтенсивно транспортують до Німеччини.

В Коломиїщині в лісах почала діяти партизанська група т.зв.мельниківців, числом 40 осіб.

В Товмаччині і Бучаччині /Станиславівська обл./ посилили свою діяльність проти німецькі польські партизанські відділи. Крім того маленькі польські бойові групки появилися в околицях Калуща, Станиславова і Коломиї.

В околиці м.Долини /Станиславівська обл./ появилася група 20 мадярів - дезертирів з фронту, яка пробивалася демів.

В цій Станиславівській області появилися маленькі грабіжницькі банди. Українські повстанські відділи почали інтенсивну боротьбу проти них.

В Станиславівській і Коломиїській округах німецькі кротогауптмани видали наказ списати всіх людей, які не здали німцям контингентів збіжжя, а по домах наказали повісити списки осіб - мешканців даного дому. Ці списки мали полегшити німецькій поліції боротьбу з українським революційним рухом.

Гештапо дало наказ фельдшойчерам з м.Надвірна /Станиславівщина/ самовільно арештувати всіх підозрілих, а при спробі втечі стріляти.

В м.Товмачі /Станиславівщина/ виконано атентат на гештапівського доводчика Бернатовича.

29/30.X.1943 р. На сторону ^{УПА} перейшов з м.Здолбунова /Рівенська обл./ відділ азербайджанців в силі 160 чол., який до того часу був на службі у німців / з повним вирядом та озброєнням.

31.X. 1943 р. Сотня німців наскочила на с.Гочівки /р-н Острів/ та почала там грабити. Почувши про те, що заalarmовано повстанські відділи, німці скоро з села виїхали.

Осінь 1943 р. Німці, безсильні в боротьбі з українським повстанським рухом, почали скидати на багатьох теренах Волині /Луцьчина, Ковельщина/ при допомозі літаків затрешні речі, як цукор, сіль, шоколаду і т.п. Командування УПА видало в тій справі відповідну пересторогу для населення.

На терені Тернопільської обл. інтенсивно почали творитися нові відділи УПА. Прямо на очах з сіл виходили повстанські рої, а в кількох днях ліського таборування з них виходили цілі чоти та сотні.

Листопад 1943 р. В м.Умані німці застрілили Василя Михайловича Козика, заслуженого організатора українського самостійницького руху в Донбасі, заступника провідника Донбаського підпілля. Сл.п. Василь Козик, родом із Криворіжжя, гарячий український патріот-самостійник, революціонер, відбув 7 років у большевицьких таборах у Сибірі. Вернувши в Україну, станув разом зі своєю 20 річною дочкою в лави українського революційного визвольного руху й у боротьбі за визволення України віддав своє життя.

Сотня добре озброєних молодих летунів-німців разом з лядвиргом напала на с.Гочівки /р-н Острів/ та почала грабити майно селян. Відділ УПА, втім одна чота українців і дві чоти азербайджанців, вдарили на бандитів. У висліді: вбито понад 50 німців, між ними і лядвирта; кільканадцять

Handwritten signature or initials in the top right corner.

- Листопад 1943 р. німців поранено, а решта панічно повтікала.
- 3. XI. 1943 р. Великі німецькі сили наскочили на відділ УНС-у "Чорних Чортів" біля м. Микуличина /Станіславівщина/. Повстанці відступили без втрат.
- 5. XI. 1943 р. Німці, польська поліція та "ковачки" /що були на службі у німців/ напали на с. Булу /Мізовецький р-н, ПЗУЗ/, пограбили там все майно, село майже зовсім спалили, а багатьох людей, в тім і жінок, замордували.
- 9. XI. 1943 Польська шовіністична банда замордувала в с. Сасові /ЗУЗ/ українського священника.
- 10. XI. 1943 р. Польська шовіністична банда напала на с. Воля Велика /Льбачівщина/, з метою його пограбувати. Сільська самооборона відповіла боєм; впало 6 українських селян, але село збережено.
- 11. XI. 1943 р. Німці та польська поліція напали на сс. Колодажі, Жабче і Михнів /Демидівський р-н, Волинь/, пограбили там все майно та вбили 23 селян, а 14 ранили.
- 15. XI. 1943 р. В сс. Чижиків і Гаї /Львівщина/ німці робили облаву, щоб наловити молодь для висилки в Німеччину. Вся молодь в час втекла.
- 17. XI. 1943 р. Дорффірер німецької колонії Фалькенштайн /с. Городка Ягайлонського, Львівщина/ виганяв в неділю людей з довколишніх сіл, щоб ці обрали поля німецьким колоністам.
- 20. XI. 1943 р. Німецька жандармерія, кріпо і т.зв. українська поліція перевели в с. Овневичах /Ходорівщина/ облаву, щоб наловити робітників для висилки в Німеччину. Підчас облави німці награбували багато майна, побили та поарештували багато людей.
- 20. XI. 1943 -
22. XI. 1943 р. В Україні відбулася Перша Конференція Поневолених Народів Східної Європи й Азії з ініціативи УПА. На конференції виступали представники українців, білорусів, татар, грузинів, азербайджанців, вірменів, узбеків та інших народів поневоленних більшовиками. На конференції створено Комітет Поневолених Народів та прийнято постанови провадити рішучу боротьбу за самостійні держави всіх народів, боротьбу проти німецького і більшовицького імперіалізмів.
- 25. XI. 1943 р. Німецька жандармерія та гештапо перевели стислу ревізію на станції т.зв. української поліції /що була на службі у німців/ в м. Кам'янка Струмилова /Львівська обл./. Німці арештували 7 поліцистів, яких зараз на допитах є сильно збили.
- 27. XI. 1943 р. В Станіславівщині повстанська бойова група під ком. Грегота і відділ УНС-у "Чорних Чортів" звів затяжний оборонний бій з німцями. Німці втратили біля 50-60 вбитими і багатьох раненими. Здобуто радіостанцію, кілька криків і пістоль. Повстанські втрати: 3 вбиті і 9 ранених.

Сталінський губернатор в Києві Хруцов у своїй промові з нагоди здобуття більшовиками Києва, старався очорнити український революційний рух та УПА, називаючи їх німецько-українськими фашистами. Український народ у відповідь на це посилив ще більше свою боротьбу проти більшовицького і німецького окупантів.
- Листопад-грудень 1943 р. Німецьке гештапо розстріляло в Галичині прилюдно кількасот людей, обвинувачених за зв'язки з УПА. Такі роз-

- Листопад-грудень 1943 р. стріли відбулися м.ін.у Львові, Стрию, Дрогобичі, Станиславові, Надвірній та других містах.
- Грудень 1943 р. Німецькі окупанти, користаючи із співпраці та доносів польських шовіністичних елементів, перевели великі кроваві паціфікації по українських селах Чортківщини і Заліщищини.
- Німецьке гештапо розстріляло в Голодичці /р-н Копичинці, Тернопільська обл./ 24 українців, закидуючи їм співпрацю з УПА. Між розстріляними були 13-літні хлопці.
- Німецьке гештапо закатувало в тюрмі в Берліні д.Процика /абсолювент медицини, довголітній заслужений член ОУН, згинув героїською смертю/.
- Німецьке гештапо арештувало в м.Станиславові та наглим судом засудило на смерть матір і сестру вже перед тим ними замученого сл.п.члена ОУН - Осипа Білебрама.
- 2.XII.1943 р. В м.Станиславові відбувся прилюдний суд над 8 арештованими українськими революціонерами. Судом проводив шеф гештапо штурмфірер Брандт. Всіх засуджене на розстріл.
- З поданих до загального відома прізвищ 30 засуджених на смерть українських революціонерів, гештапо вже 10 розстріляло.
- 8.XII.1943 р. Німецькі кати розстріляли між м.Чортковом і с.Старою Ягольницею /Тернопільська обл./ 12 людей, в тому 10 українців-революціонерів.
- 8.XII.1943 р. На вулиці м.Чорткова /Тернопільська обл./ в будинку т. зв. українського окружного комітету, застрілив о год. 17.30 один німецький гештапівець без ніякої вини заступника голови м.Борщева - Боднара. Гештапівець стріляв на зразок енкаведівських катів ззаду в голову.
- Німці, на донос місцевих польських шовіністів, заатакували в с.Сорока /Моломишчина/ 7 людей.
- 9.XII.1943 р. До с.Новиці /Малудина/ привезли німці двома автами 20 українських в'язнів зі Станиславівської тюрми. 10 арештованих кати привязали до сліз, недалеко вкопи і там розстріляли. Всі жертви мали сліди сильних катувань. Німці примушували сільське населення дивитися на езекуцію. Після цього викинули вони 10 трупів розстріляних на авто, вмістили там 10 оставших арештованих і відіхали до Станиславова.
- Німці розстріляли під трунарнею старого шпиталю в м.Чорткові /Тернопільська обл./ 10 осіб, в тому 6 українців-революціонерів.
- 10.XII.1943 р. Трагічною смертю в розгарі боротьби проти німецьких окупантів згинув д.Теодор Дунець /пс.Максим, нар.21.I.1921 р. в м.Ходоріві, старий член ОУН, від 1939 р. провідник робітників цукрового заводу м.Ходорова, в 1941 р. переходить до С.Б. як райсовий провідник, від 1942 р. аж до 10.XII.1943 р. організатор та технічний керівник підпільної друкарні "Прага", один з тих незамітних працівників революції, до всеціло віддається справі народу/.
- 15.XII.1943 р. В с.Зиноградах впаз убитий член ОУН - д.Сміхун.
- 16.XII.1943 р. О год.9-ій великі сили німців напали в лісі б.с.Коростятин /р-н Корсонець, Бучаччина/ на табор молодой і ще недозброєной сотні УПА "Сірі Вовки". Молоді, ще добре не виш

205 412

16.XII. 1943 р. Школені повстанці, під ком. чор. Довбуша, заняли оборонні становища, а відтак з боєм спустили табор. Німці застріляли ранених тяжко в бою трьох повстанців. В міжчасі де сотні прибув їх командир Бистрий; він повів сотню в наступ на німецьких бандитів. Німці панічно втекли з лісу, залишаючи на полі бою кількох убитих і ранених. Повстанці по-всяцьки похоронили застріляних німцями друзів: Юма, Максима і Знахаря.

18.XII. 1943 р. Німці арештували в Турчанщині /Дрогобицька обл./ около 80 людей, зашкідливих у зв'язках з українським повстанським рухом.

19.XII. 1943 р. Польська шовіністична банда замордувала в с. Хатки /Тернопільщина/ двох синів святого Луцького.

Польська шовіністична банда замордувала в с. Пересоловицях /Грубешівщина/ 18 українців, в тому числі дві жінки, а в с. Старому селі /Грубешівщина/ цілу родину: Костянтина Мілевича - 56 р., Адама Мисика - 33 р., Свєтохія Мисик - 30 р., Володимир Мисик - 6 р., Софію Мисик - 3 р. і Пінх Фукець.

25.XII. 1943 р. Через с. Подупанівка /р-н Скалат, Тернопільська обл./ переїздили двох українців. Польські шовіністи побачили їх у негідський спосіб, а відтак передали в руки німцям.

30.XII. 1943 р. В с. Барані /Бучаччина/ польські шовіністи вбили українця Василя Біловуса, а забрали з собою Павла Луговського.

В с. Болдурі /Бридщина/ місцеві польські шовіністи напали на дім української родини Теодора Ількова. Вони вбили його самого, а жінку, дочку і сина поранили. Гестапівці, де приїхали слідуючого дня, а були серед них і поляки /арештували одного місцевого поляка, але скоро його пустили.

В кінці грудня 1943 р. Польська шовіністична банда напала на с. Пересоловиці /Грубешівщина/ і замордувала там 20 українців. На місці злочину бандити знавали польських пісень.

Три молоді українці переїздили через польську колянік Ганачівку /ЗУЗ - Перемишлянина/. На них напали місцеві польські шовіністи і почали їх допитувати, жорстоко тортуруючи та вбиваючи їм гвозді в п'яти. Відтак напіз живих відставили німцям, заявляючи, що це воляки УПА. Німці розстріляли арештованих.

В 1943 р. Большевицький губернатор в Києві - Хрущов та підлий сталінський вислужник - Гречуха видали відозву п. а.: "До учасників т. зв. УПА та УНРА", в якій обіцявали грубою вуличною лайкою український протинімецький і протибольшевицький повстанський рух, закидаючи йому... співпрацю з німцями та закликаючи українські народні маси, що беруть участь в тім повстанському русі перейти на сторону большевицьких агентів. Український народ висміяв брехню своїх найбільших катів та ще й посилив боротьбу проти большевицького і німецького окупантів.

В німецькому концентраційному таборі Аушвіц /Освенцім/ згинувли закатовані німецькими гестапівцями, друзі: Гриць Мзорів /двогослітній визначний член ОУА, власний провідник Вінницької обл. і Полтавської обл./ та Володимир Яворів /двогослітній член ОУН, член обл. пров. ОУН Рівненської обл./.

Німецьке геттане розстріляло в тюрмі в м. Дрошкурів Д. Бозарука /родом зі ЗУЗ, працював залегалізовано командан-

В 1943 р.

том т.зв. української міліції в м.Летичів- / за участь в українським повстанським русі.

Большевицькі партизани ограбили села:Боратка,Свердківці,Мелево /б.Заліски,Тернопільська обл./.

У м. Широке,Дніпропетровської обл.нквд розстріляло прилюдно на площі 72-ох українців,а воєк інших мужчин,від 16-60 років,підняли в першу бойову лінію,де майже всі загинули.

У Любичі /Чернігівська обл./ нквд,після переходу Червоної армії,негайно прилюдно розстріляло понад дві сотні мешканців Любичького р-ну,а решту населення загнало в першу бойову лінію,або вивезло на каторжні роботи.

В с.Червоне /б.Хвастова,Київська обл./нквд,негайно після приходу там Червоної Армії,розстріляло багато німецьких полонених,а разом з ними в нічому невинних українців.

Полонених німців розстрілювали десятками і сотнями.Не помогло їм нічого,що багато з них добровільно здалося в полон та кричало по дорозі: "Гітлер капут,Сталін гут!".

Разом з німцями розстріляно теж і команданта т.зв.української поліції з с.Кожанка,прізвиськом Шевченко.360 мешканців підписало прохання до нквд,щоб воно помилувало Шевченка,бо він,хоча служив у німецькій поліції,ніколи не робив кривди населенню,але навіть шкочив німцям.Навіть деякі б.Большевицькі партизани виступили в обороні Шевченка.Це нічого не помогло.Большевицький суддя,майор нквд,власне тому розстріляв Шевченка,що за ним обстоювало населення,та тому,що він був запідозрений у зв'язках з українським повстанським рухом.Шевченко гордо пішов на розстріл та заявив своїм друзям перед смертю,що він не боїться вмирати,бо вірить у воскресення Української Держави.

Того ж дня разом з Шевченком нквд мало розстріляти 2-ох членів ОУН,які провадили в часі вобути німців підпільну самостійницьку боротьбу. -Ці,одначе,використавши вечірній сумерк вирвались вже над могилою з рук катів та втекли.

Негайно після здобуття Червоною Армією м.Києва,нквд розстріляло понад 15.000 київлян.

В 1943 р./і теж на початку 1944 року/

На сторону УПА,особливо на Волині і Поліссі,перейшло багато відділів Червоної Армії разом зі зброєю.Багато бійців ЧА намагається скриватися перед нквд та не йти на фронт. Нерідко населенню доводиться чути здерті варіювання червоноармійців,що "тих двох чортів /Гітлер і Сталін/ боїться,а нам треба даремно за них загинати".Бійці перемучені безнастанною службою,могано одягнені,незабавлені харчами,без політичної чи ідейної цілі,яка б їх об'єднувала.Червоноармійці ясно виявляють ненависть до німців за їхні зворота,а у відношенні до большевизму діє більше страх.Не малу деморалізацію в лави ЧА,вносить американське ззуття,яке носить енкаведисти,політруки і командири,а теж свинячі м'ясні консерви з англійськими і російськими написами,які рідко попадають в руки звичайному бійцеві.Це викликає зависть голодних бійців і є дуже багато розмов на тему советської нужди та англійського й американського гаразду.

Большевицькі партизани,які опинилися під большевицькою окупацією,а яких нквд жене до найтяжчих завдань на фронті,явно показують своє невдоволення.Були дуже часті випадки,що відділи большевицьких партизан порозбігалися та скривалися перед нквд.

22048

В 1943 р. /і тех Польські шовіністичні банди, починають з весни 1941-го на початку 1944 року постійно збільшували свій протиукраїнський терор. Тільки в самій Холмщині і Грубешівщині замордували вони в тому часі понад 600 українських учителів, сфяченики та інших громадських і суспільних діячів, як тех звичайних селян.

Нижче подається неповний список передовиків українського суспільства, до їх замордували польські шовіністичні банди в Холмщині і Грубешівщині:

1. д-р. Микола Струтинський - адвокат в Грубешові /замордований 19. III. 1943 р. /;
2. полк. Яків Войнаровський в м. Грубешові, /замордований 21. III. 1943 р. /;
3. Тимофій Стахурський - в Грубешові;
4. о. Сергій Захарчук - священник у Набружі;
5. о. Іван Панчук - священник у Тереміні;
6. Евграф Яром - війт з Молодятич;
7. сот. Франц Борис - війт з Потуржина /замордований 28. II. 1943 р. /;
8. мгр. Мирон Шихович - війт з с. Ухана /заморд. 31. III. 1943 /;
9. Михайло Приступа - війт з Вербкович;
10. Омелян Васьків - війт з Белза;
11. Павле Низькешапка - війт з Грабівця;
12. Михайло Сенишин - учитель з Мірча;
13. Марія Сенишин - дружина учителя з Мірча;
14. Сергій Мелинець - учитель з с. Посадова;
15. Омелян Музичук - учитель з Василева;
16. Василь Юськів - командант т. зв. української поліції у Мінянах;
17. Никифор Іванчук - командант т. зв. української поліції у Телятині;
18. Микола Олійник - т. зв. український поліцист у Мінянах;
19. Мосиף Метюк - заступник команданта т. зв. української поліції в Телятині;
20. Антін Арабчук - т. зв. український поліцист з Потуржина /замордований 28. II. 1943 /;
21. Мирослав Пшепурський - урядовиць волости у Вербковичах;
22. Олекса Бойко - організатор молочарень у Модрині;
23. Іван Шапара - молочарський організатор у Новосілках;
24. Михайло Новосад - т. зв. муж довіря с. Бапинка-Ярославець;
25. Мосиף Руна - муж довіря Старе Село;
26. Петро Тимчук - т. зв. муж довіря Липовець;
27. Іван Шаварський - т. зв. муж довіря Мягке;
28. Трехим Костюк - солтис та т. зв. муж довіря Которів;
29. Кость Шелепіна - солтис Пасіки;
30. Павле Лагода - т. зв. муж довіря Маличі;
31. Володимир Захарів т. зв. муж довіря с. Маличі;
32. Мосиף Кисіль - солтис с. Жуличі;
33. Захар Грицьок - т. зв. муж довіря с. Жуличі;
34. Гнат Зазульський т. зв. муж довіря с. Телятина;
35. Адам Микитюк - т. зв. муж довіря с. Стрільці;
36. Микола Бігунець - солтис і т. зв. муж довіря с. Броніславка;
37. Іван Ковальчук т. зв. муж довіря с. Мірче;
38. Стефанія Бискаль - дружина урядовця в Крилові;
39. Дмитро Ковальський - т. зв. муж довіря с. Мірче;
40. Іван Богун - селянин с. Трещани;
41. Волод. Богун - селянин с. Трещани;
42. Іриней Качуковський - посесор млина с. Жуличі;
43. Степан Була - селянин с. Гостинне;
44. Лука Боярчук - селянин с. Пасіка;
45. Ірина Бардина - волосна урядничка в Крилові;
46. Антін Боярчук - селянин с. Пасіка /зам. 30. III. 1943 р. /;
47. Марія Боярчук - селянка з с. Пасіка /замордована 30. III. 1943 р. /;
48. Антоніна Боярчук - селянка с. Пасіка /заморд. 30. III. 1943 р. /;
49. Мосиף Боярчук - селянин с. Пасіка, /заморд. 30. III. 1943 р. /;
50. Володимир Бойтович - селянин с. Турковичі;
51. Софія Шелепіна - селянка с. Пасіка, /заморд. 30. III. 1943 р. /;
52. Евгенія Шелепіна - селянка с. Пасіка, /заморд. 30. III. 1943 р. /;
53. Осип Дмитрук - селянин с. Моложів;
54. Адам Черноба - селянин с. Моложів;
55. Степан Мазур - селянин с. Моложів;
56. Марія Кузьмович - селянка с. Моложів;
57. Марія Галка - селянка с. Моложів /заморд. 5. V. 1943 р. /;
58. Мосиף Галка - 8-літня дитина с. Моложів, /заморд. 5. V. 1943 р. /;
59. Марія Новосад - селянка с. Моложів;
60. Антоніна Мішталь - селянка с. Моложів;
61. Петро Бо-

В 1943 р./і тех
на початку 1944
року/.

рис - селянин с.Ласків; 62.Ілля Панас - селянин с.Жулич;
63.Василь Панас - селянин с.Жулич; 64.Іван Панас - селянин
с.Жулич; 65.Михайло Сидір - селянин з с.Старого Села; 66.
Михайло Антошек - селянин з с.Старого Села; 67.Іван Кухар-
ський - селянин з с.Пісочного; 68.Микола Долина - селянин
з с.Пісочного; 69.Микола Бігунець - селянин з с.Броніслав-
ки; 70.Володимир Бігунець - селянин з с.Броніславки; 71.
Олександр Шабас - селянин з с.Броніславки; 72.Павло Гри-
цай - селянин з с.Новосілов; 73.Станіслав Ванук - селянин
з с. Глинеськ; 74.Ілля Яна - селянин з кол.Ступник; 75.
Андрій Влязло - селянин з с. Глинеська; 76.Іван Вуйцік -
гасвий з с.Теребіня; 77.Антін Бриль - селянин з с.Стрільці;
78.Осип Ковальчук - селянин з с.Стрільці; 79.Василь Лука-
чук - селянин з с.Стрільці; 80.Олександр Лукачук - селянин з
с.Стрільці; 81.Надія Байкевич - селянка з с.Стрільці; 82.Ми-
кола Бжідзінський - селянин з с.Стрільці; 83.Степан Голо-
верса - селянин з с.Стрільці; 84.Михайло Мисюра - селянин
з с. Вербковець; 85.Осип Головерса - селянин з с.Стрільці;
86.Пелагія Головерса - селянка з с.Стрільці; 87.Степан Ю-
цак - селянин з с. Стрільці; 88.Роман Пестерук - селянин з
с.Стрільці; 89.Іван Черемис - селянин з с.Стрільці; 90.Врій
Сімяшко - селянин з с.Стрільці; 91.Віктор Яницький - селя-
нин з с.Стрільці; 92.Адам Бриль - селянин з с.Стрільці; 93.
Григорій Коцюбинський - селянин з с.Стрільці; 94.Степан Ва-
рилюк - селянин з с.Стрільці; 95.Марія Сторож - селянка
з с.Стрільці; 96.Степан Мальчевський - селянин з с.Стріль-
ці; 97.Ілля Пекарж - селянин з с.Стрільці; 98.Марія Стор-
ж - селянка з с.Стрільці; 99.Іван Бенъ - селянин з кол.
Теребіня /заморд.8.III.1948 р./; 100.Серафим Войцех - селя-
нин з с.Теребінь; 101.Микола Магдальчук - селянин з с.Туга-
ні; 102.Михайло Залада - селянин з кол.Ратиборовичі; 103.Ан-
тін Михалевський - селянин з с.Тугані; 104.Антін Сімяшко -
селянин з с.Тугані; 105.Петро Печинор - селянин з с.Тугані;
106.Павло Зубик - селянин з с.Тугані; 107.Марія Абрам - се-
лянка з с.Маслодичі; 108.Іван Цейко - селянин з с.Мінян;
109.Анна Цейко - селянка з с.Мінян; 110.Марія Потурай - се-
лянка з с.Мінян; 111.Петро Лич - селянин з с.Мінян; 112.Ан-
тін Ковальчук - селянин з с.Мінян; 113.Пилип Гралох - селя-
нин з с.Мінян; 114.Настя Ковальська - селянка з с.Мірча; 115.
Антін Гесь - селянин з с.Малич; 116.Антін Ковальський - се-
лянин з с.Малич; 117.Антін Кулик - селянин з с.Малич; 118.
Іван Мачинський - селянин з с.Мірча; 119.Петро Бакун - се-
лянин з с.Мірча; 120.Марія Русин - селянка з с.Мірча; 121.
Текля Куціра - селянка з с.Мірча; 122.Іван Боровський - ди-
тина з с.Мірча; 123.Гриць Боровський - селянин з с.Мірча;,
124.Марія Кутас - селянка з с.Мірча; 125.Микола Кутас - се-
лянин з с.Мірча; 126.Анна Кутас - селянка з с.Мірча; 127.О-
сип Бучкай - селянин з с.Мірча; 128.Параскевія Вайда - се-
лянка з с.Мірча; 129.Марія Вайца - селянка з с.Мірча; 130.
Олександр Кусий - селянин з с.Мірча; 131.Анастасія Куса-
селянка з с.Мірча; 132.Іван Кай - селянин з с.Мірча; 133.
Захар Пилипчук - селянин з с.Мірча; 134.Степан Бучкай - се-
лянин з с.Мірча; 135.Олена Малиха - селянка з с.Мірча; 136.
Білик - селянка з с.Мірча; 137.Даніло Цух - селянин з с.
Мірча; 138.Марія Цух - селянка з с.Мірча; 139.Дмитро Зух -
селянин; 140.Анна Куціра - селянка; 141.Іван Грицик - селя-
нин; 142.Анна Власюк - селянка; 143.Іван Малимон - селянин;
144.Гриць Мельничук - селянин з с.Пасіки; 145.Софія Мельни-
чук - селянка з с.Пасіки; 146.Павло Величко - селянин з с.
Пасіки; 147.Катерина Малимон - селянка з с.Пасіки; 148.Воло-

22/2/44

В 1943 р./і тех на початку 1944 року/.

димир Смак - селянин з с.Пасіки; 149.Олена Музика - селянка з с.Пасіки; 150.Микола Куля - селянин з с.Пасіки; 151.Євгенія Каліненка - дитина з с.Пасіки; 152.Нечипір Байкевич - селянин з с.Стрільці; 153.Андрій Гармата - селянин з села Стрільці; 154.Петро Тесля - селянин з с.Стрільці; 155.Антоній Яценюк - селянин з с.Тугані; 156.Андрій Кардаш - селянин з с.Голубе; 157.Гриць Дмитрук - селянин Добромиричі; 158.Пилип Підгайний - селянин с.Потуржин; 159.Володимир Давидовський - посесор млина в с.Бересть; 160.Михайло Подоляк-солтис з с.Бересть; 161.Андрій Міданюк - солтис з с.Бересть; 162.Петро Чернота - селянин з с.Бересть; 163.Степан Козак - селянин з кол.Пісочна; 164.Іван Козак, син Степана - селянин з кол.Пісочна; 165.Козак, син Степана - селянин кол.Пісочна; 166.Серафим Борис - селянин з с.Вільки; 167.Віра Кравчук - учителька з кол.Гдешин; 168.Іван Кравчук - селянин з с.Добромиричі; 169.Антін Довгат - селянин з с.Добромиричі; 170.Володимир Сивак - т.зв.український поліцист з с.Грабівця; 171.Іван Світязк - селянин з с.Ластова; 172.Іван Наконечний - селянин з с.Ластова; 173.Петро Куралко т.зв.муж довіря з с.Жмалків; 174.Василь Ортинський - учитель з с.Вогутич; 175.Семен Ярусевич - дяк з с.Молодятич; 176.Володимир Денський - волосний урядовець в Молодятичах; 177.Зенон Кідиба - дитина з с.Молодятич; 178.Мирослава Кідиба - дитина з с.Молодятич; 179.Хведір Мішук - селянин з с.Молодятич; 180.Олена Мішук - селянка з с.Молодятич; 181.Олег Мішук - дитина з с.Молодятич; 182.Настя Ковальчук - крамарка кооперативи з с.Молодятичах; 183.Єлисавета Ковальчук - селянка з с.Молодятич; 184.Осип Псуї - селянин з с.Молодятич; 185.Шнайдер - дитина з с.Молодятич; 186.Олександра Ковальська - селянка з Молодятич; 187.о.Павло Швайка - священник в с.Грабівці; 188.Іванна Швайка - дружина священника в Грабівці; 189.Володимир Сенюк - солтис с.Грабівця; 190.Леонтій Ковловський - з с.Грабівця; 191.Осип Бабабух - з с.Грабівця; 192.Володимир Ільчук - з с.Грабівця; 193.Степан Кріль - начальник станції Стаї; 194.Мирон Кравчук - солтис з с.Пригоріле; 195.Сергій Кравчук с.Мирона - з с.Пригоріле; 196.Марія Кардинал - з с.Вишнів; 197.Груня Грицуняк - учениця з с.Зубовичі; 198.Роман Козак - селянин кол.Графка; 199.Анатолій Козлюк - т.зв.український поліцист в с.Городлі; 200.Іван Шевчук - селянин з с.Козодавз; 201.Павло Вишняк - селянин з с.Міняни; 202.Іван Вишняк с.Павла - з с.Міняни; 203.Василь Дзірба - т.зв.український поліцист в с.Грабівці; 204.Володимир Хитриняк - з с.Грабівця; 205.Осип Петрук - селянин з с.Турковичі; 206.Михайло Кардаш - селянин з с.Кадлубиська; 207.Василь Мірчук - селянин з с.Пісочна; 208.Дашко Гарапака - селянин з с.Пісочна та сотки інших.

Цойно сильний зорганізований протигудар українських самооборонних збройних відділів і частин УПА по польських бандитських осередках, припинив, або обмежив цей терор.Модні інші середники, в тому числі численні спроби розумної згоди з поляками, роблені з боку українських повстанців, в той час не мали найменшого відгуку.

Польські шовіністи-бандити справдували частину тих мордів тим, що вони ніби ліквідують членів німецьких "комітетів", поліцистів, війтів і т.п.Але величезна більшість замордованих - це звичайні селяни; крім того: членів таких самих польських комітетів, польських поліцистів і польських війтів, - було багато більше, але їх польські боївки не стріляли.Цей терор був звернений не проти німецьких співпрацівників, але мав виключно протукраїнський характер.

В 1943 р./і теж на початку 1944 року/.

Багато польських новіністів на ЗУЗ працювало в службі гештапо та ганебно доносило на українців - учасників революційного руху. Ось кілька фактів:

Вінценти Дембрувка працював в кріпо та рівночасно був членом польської новіністичної організації. Він подав гештапо список 21 українців, яких розстріляно в м. Березанях /Тернопільська обл./.

Гудольф Петрикув працював в кріпо в Березанщині, був шефом сітки конфідентів, розстрілював сам особисто українських політичних в'язнів. Вбив м. ін. українця Заяця зі Свистівників.

Станіслав Клезор був донощиком кріпо та видав м. ін. німцям Василя Теренчука в с. Підвисоке /Березанщина/.

Ян Гольдштайн, що був видав нквд в 1939-1941 рр. Миколу Ониська і Миколу Штуцького із с. Зелібор і Афанаса Трохима з с. Кунова, був донощиком гештапо в Рогатинщині.

На донос польських новіністів німці арештували в с. Людвиківка /Рогатинщина/ Василя Фігурку і по дорозі до Рогатина розстріляли.

Євгенія Біла, польська новіністка з с. Новосілок /Підгаєччина/ видала німецькій жандармерії українця Василя Кардана.

Теофіл Мухинський, агент німецького кріпо та рівночасно провідник місцевої польської новіністичної організації в Підгаєччині, виготовив "чорний список" українців і дав його на гештапо.

Густав Рац, агент кріпо та член польської новіністичної організації, видав м. ін. гештапо Дмитра Кривака зі с. Мумлян /Підгаєччина/.

Адам Цівінський і Стефан Верак зі с. Боків /Підгаєччина/ доносили кріпо та члени польської новіністичної організації спричинили арештування гештапом двох українців зі села Боків. Німців в часі арештування водили по селі польські новіністи Казімеж Крупа і Ян Цесля. Такі факти було остатні.

Німецьке гештапо загострило дуже сильно режим у тюрмі м. Чорткова /Тернопільська обл./, де сидить дуже багато українських політичних в'язнів. Арештованим не дають по 2-3 дні їсти. Харчів і одягу для в'язнів не приймають. В'язні лежать в холодних камерах, звичайно зв'язані і хворі на тиф. В'язнів тортурують в нелюдський спосіб зокрема електричним струмом. Є дуже часті випадки смерти в'язнів ще перед офіційним засудом.

Українське життя на Буковині під окупацією румунських імперіялістів проходить під знаком тяжких репресій. Румуні перш за все поконфіскували майно всіх тих, які були змобілізовані більшовиками до ЧА. Українських селян примушують тут працювати і в греко-католицькі свята. Теж підготовлено до евакуації всіх мужчин від 16-го року життя. Це на випадок, якщо б наближалися більшовики.

Народи Кавказу не погодилися з новою більшовицькою окупацією і провадять проти неї завзяту боротьбу. Тисячі кавказців покинули свої села і пішли в гори в партизанські загони. Найскільніші кавказькі повстанські відділи діють в Черкеського села Уая. До 80% повстанців цієї групи озброєні автоматами.

Сильні повстанські загони діють теж в Майкопу. Для ліквідації цих повстанців вирушили там два великі відділи нквд

228 345

В 1943 р./і теж з артилерією і поліційними частинами. З цієї виправи не верну- на початку 1944 ся живим ні один німець-ист. Вони всі загинули від повстансь- року/ ких куль.

На північний захід від станиці Білореченська дія група повстанців у силі 900 кіннотчиків. Недавно повстанці з ці- еї групи наскочили на с. Каменомостак і там вбили всіх боль- шевиків та їхніх агентів.

В Карачаєвській та Інгушській областях вибухають цорах то нові повстання проти большевиків.

Від німецьких куль загинули провідники і визначні викор- ники внацтва на ЗУЗ, члени Кравого Проводу Юнацтва ОУН дру- зі Беркут, Андрій і Остек.

У німецькому концентраційному таборі в Аушвіц /Освенцім/ замордувало німецьке гестапо і спалило понад сотню українсь- ких політичних в'язнів, заарештованих за діяльність в ОУН і УПА.

--- К і н е ц ь ---

1-ої частини.

/Дальший тег в наступних книгах, приготовлених вже до друку./

• • • • •
• • • • •
• • •

"Як завершення невідкличної постанови народу зродилось рідне військо, цей єдиний чинник, що вже не раз в історії України проганяв чужинців-зай- манців та клав основу під будову власної держави українського народу на його власних землях. Непосне духом дружинників і козаків, сповнене любовю до Батьківщини, а ненавистю до диких грабіжників - займанців, повстало ук- раїнське військо - Українська Повстанська Армія, - щоб предідним мечем прогнати наїздника з рідної землі, рідному народові здобути волю. У своїх цілях і змаганнях УПА - рідна дитина княжої, козацької та останньої впе- вольної доби. І вона бореться, як боролися вони, за честь і славу, за волю і долю українського народу. Бореться проти імперіялістів-загарбників, проти СРСР і Німеччини, які поневолили Україну та закріпостили численні народи Європи та Азії. Бореться за світле майбутнє українського та інших понево- лених народів, за їх мирне та спокійне життя на власних землях у власних державах. Бореться за Українську Самостійну Соборну Державу".

/Відпис із журналу "До Зброї", Рік: I. Ч. 3, вересень 1943 р./

• • • • •
• • • • •
• • •

"З А Щ О Б О Р Ъ Т Ь С Я У П А.

Політична боротьба українського народу за Українську Державу увійшла в нову фазу. На це склалися: Зріст внутрішньої сили українського народу і зовнішня політична обстановка. Впливом цієї організованої боротьби з Українська Повстанська Армія /УПА/.

УПА, обороняючи український народ перед терором окупантів, творить збройну силу, яка закріпить здобутки Української Національної Революції та, перетворившись в Українську Народню Армію, стане на захист Української Самостійної Соборної Держави перед зовнішніми ворогами.

УПА - це збройна сила українського народу; боротися в рядах УПА - це почесний обов'язок кожного громадянина України.

УПА бореться:

За Самостійну Соборну Українську Державу на українській землі.

За новий справедливий лад і порядок в Україні без панів, поміщиків, капіталістів, та більшовицьких комісарів.

За новий справедливий лад і порядок у світі, побудований на помануванні прав кожного народу та його незалежний всесторонній розвиток у власних державних формах.

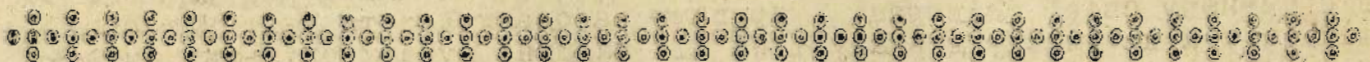
Проти німецького та московського імперіалістичних наїзників, що змагають до поневолення та знищення українського народу.

Проти імперіалізмів, ако джерел воєн та поневолення народу.

Більшовицьких парашутистів УПА вважає за передовий загін московських імперіалістів і поборює їх нарівні з німецькими грабунковими бандами.

УКРАЇНСЬКА ПОВСТАЄВЬКА АРМІЯ".

/Відгис із журналу "До Зборі" - Рік:І., Ч.1. липень 1943 р./

ВИНЯТКИ З ПОСТАНОВ ІІІ-ОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУН ПІД НІМЕЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ.

"ІІІ-я Конференція Організації Українських Націоналістів /ОУН/, яка відбулася в днях 17-го до 21-го лютого 1943 року; піддавши всебічній аналізі:

А. сучасне міжнародне положення, позиції воюючих сторін, позиції поневолених народів і сучасне міжнародне положення України,

Б. ситуацію на Українських землях та минулорічний період боротьби українського народу, стан організованих українських політичних сил та роль ОУН, як керівного чинника в національно-визвольній боротьбі українського народу,

с т в е р д ж у є :

Сучасна війна на Сході, що її розпущано в імя імперіалістичних інтересів німецького націонал-соціалізму і московського більшовизму, ведеться за проґнозні, реакційні цілі оборвнення країн і народів у предметі колоніальної експлуатації і грабунку, що несе за собою духово-моральний, соціально-економічний і національно-політичний вимиск і гніт, тебто за повне поневолення народів і людини. Це в першу чергу війна з приводу

229
346

України, яку обидва імперіялізми трактують у своїх загарбницьких планах, як центральну проблему їх імперіялістичної політики на Сході Європи та вихідну базу для дальших підбоїв".

"Німеччина своєю імперіялістичною політикою у відношенні до всіх європейських народів та терором і грабунком на окупованих теренах змобілізували проти себе всі народи сучасної Європи, в тому числі також т.зв. союзників. В цей спосіб створила вона ідейно політичні та моральні й матеріальні основи для свого розвалу і вже хитається під ударами мільйонних армій ворогів та під впливом наростаючих в Європі революційних сил поневолених народів. Її намагання приєднати, або приневолити поневолені нею народи під ширмою боротьби з більшовизмом кривавитися в сучасній війні за її імперіялістичні інтереси, являються підступним маневром окупанта і співзвучною спробою оминати наслідків доконаних помилок та одним із засобів скріпити свій потенціал силами поневолених народів.

Більшевицька Москва, виступаючи в ролі оборонця народів перед німецьким імперіялізмом, використовує сучасний воєнний стан, що існує між Німеччиною й аліянтами та, капіталізуючи для себе терористичну німецьку політику на окупованих теренах, продовжує вести підступну гру за здобуття допомоги Заходу для перемоги над Німеччиною, що за планами Москви має стати першим етапом у здійсненні цілей московського імперіялізму, цебто підкорення всієї Європи і переведення світової більшевицької революції."

"Україна знаходиться в сучасний момент між молотом, а кувалдою двох ворожих собі імперіялізмів Москви і Берліна, що в рівній мірі трактують її як колоніальний об'єкт. У своїй самостійницько-визвольній боротьбі український народ зустрічає на відтинку своїх міжнародних акцій ряд перешкод, це є впливом неознайомлення других народів з українською справою, проти акцій історичних ворогів України та є наслідком факту, що сучасна війна ведеться за інтереси великих імперіялістичних держав, які запрягають до своїх цілей інші народи та нехтують їхніми правами на національно-державне самовизначення. Тому для українського народу являється невідкличною вимогою вести боротьбу проти обох імперіялізмів на платформі власних сил, а в основному своєї співпраці з другими народами класи їхнє визнання нашого права на власну державу і на цій площині шукати спільних інтересів західних і східних народів у спільній боротьбі проти німецького, московського і других імперіялізмів.

Український народ, що у своєму змаганні за Українську Самостійну Соборну Державу веде нещадну боротьбу проти московсько-більшевицьких і німецьких окупантів, є єдиним джерелом і гарантом нашої сили та підметом нашої боротьби; Українська Держава повстане тільки завдяки праці й зусиллям та в боротьбі всіх верств українського народу шляхом Національної Революції проти всіх ворожих Україні імперіялізмів.

Організатором і керівником визвольної боротьби українського народу являється Організація Українських Націоналістів, що незалежно від впертих намагань ворогів її знищити, витримала на становищі та невгнута йде шляхом революційно-визвольної боротьби і веде за собою український народ до остаточного вирішального бою за Українську Самостійну Соборну Державу.

1942 рік був на українських землях роком впертої і завзятої боротьби українського народу за Українську Самостійну Соборну Державу. Вона проходила серед нещадного гніту й поневолення українського народу німецьким окупантом, серед намагання зробити з нього раба на власній землі і як націю знищити та серед повторних спроб московського червоного і білого імперіялізму розкладати український народ і приготувати ґрунт для його нового політичного і економічного поневолення. У відновідь на ці спроби німецьких і московських імперіялізмів та як вираз невгнutoї волі українського народу жити самостійним життям і в наслідок скріпленої само-

стійницької акції ОУН на всіх землях України, наростав єдиний фронт самостійницької боротьби всіх верств українського народу, що позначився:

а/ посиленням процесом кристалізації української самостійницької думки серед українських народніх мас, зростом їхньої національної свідомості та протиставленням української національної ідеї ворожим спробам агентів московського імперіалізму і німецького окупанта ширити розклад серед українського народу та підготовляти основи для його тривалою політичного поневолення;

б/ наростанням свідомості українських народніх мас, що лише Українська Самостійна Соборна Держава створить умови для всебічного розвитку та забезпечить усі політичні і соціальні права українського народу та їх готові боротися за українську самостійницьку ідею;

в/ поступовим ліквідуванням впливів серед українського народу партійницьких угруповань та опортуністично-зрадницьких одиниць і груп, що під різними виглядами проповідують порозуміння з окупантами і з ними співпрацюють, чим намагаються послабити волю українського народу до боротьби та допомагають окупантам закріплювати в Україні колоніальну систему;

г/ участь в національно-визвольній боротьбі всіх верств українського народу та зростанням кадрів борців за Українську Самостійну Соборну Державу на всіх землях України.

Для Організації Українських Націоналістів був 1942 рік, роком важкої боротьби, яка, незалежно від завданих Організації ворогами ударів принесла:

а/ визнання визвольної програми ОУН українськими народніми масами за правильну платформу боротьби українського народу за Самостійну Соборну Українську Державу;

б/ дальше кристалізування об'єднування всіх здорових національних сил наскою ОУН та поширення праці Організації й розбудови членської мережі на всі землі України;

в/ дальше поширення праці ОУН на всі сектори суспільно-політичного життя та притягнення до визвольної боротьби всіх суспільних верств українського народу".

"Беручи до уваги минулорічний період боротьби і діяльності ОУН та грифом, якими вона прокардина, III-я Конференція визнає, що прийняті на III-ій Конференції ОУН в квітні 1942 року постанови витримали пробу життя та у своїх загальних основах залишаються і надалі напрямними нашої боротьби.

По переведенні аналізу проблем, що були предметом нарад, III-я Конференція ОУН визнає:

1/ реакційним і антинароднім планом московських і німецьких імперіалістів, що спровокували сучасну війну та, продовжуючи її коштам життя і страждань мільйонів і рівночасно прикриваючи свої загарбницькі плани забріханими фразами про т.зв. Нову Європу, або пролетарську революцію, змагають до тривалою поневолення народів усієї Європи, до її заковання в кайдани націонал-соціалістичної германської, або московсько-більшевицької тюрми народів, -

протиставляємо ідею самостійних національних держав усіх європейських народів на їх етнографічних територіях, як найбільш прогресивну ідею сучасної доби, ідею ладу, спертого на принципі свободи народові і людині, що єдина забезпечить повну свободу розвитку усім народам і знизить дотогочасні імперіалістичні системи та збереже народні маси від небезпек наростання нових загарбницьких імперіалізмів та постійно провокованих ними воєн".

"Нашу визвольну програму спираємо і надалі на організованих революційних силах українського народу. Сприятливі політичні умови використаємо, як допоміжні елементи в нашій боротьбі. Протиставляємося як найрішучіше всім капітулянтським спробам демобілізувати волю українського народу до боротьби шляхом сугерування народнім масам надій на зовнішні сили".

239

.....

"Стоїмо на становищі, що передумовою мобілізації всіх національних і політичних сил України для боротьби проти московсько-більшевицького імперіялізму та приєднання до неї зовнішньо-політичних сил, а зокрема поневолених народів, являється боротьба українського народу проти німецького імперіялізму".

.....

"В сьогоднішньому укладі міжнародних сил і в сучасній стадії визвольної боротьби українського народу всяка співпраця з німецьким окупантом і давана йому поміч у його конкурентній боротьбі з московським імперіялізмом, являється на ділі підтримкою московського імперіялізму в Україні і назовні, та облекшують йому його підступні намагання компромітувати в Україні і на міжнародному відтинку українську національно-визвольну боротьбу, як знаряддя німецького імперіялізму в його завоєвницьких планах.

На відтинку поневолених народів сучасної Європи, зокрема її Сходу, змагасмо до ліквідації дрібних, неістотних спорів і в ім'я національних революцій проповідусмо і організуємо спільний фронт поневолених народів для боротьби проти імперіялізмів і проти поневолення під гаслом свободи народам і людині.

Вважаємо, що, незалежно від хвилевого укладу сил між воюючими блоками, тільки спільна боротьба всіх поневолених народів Сходу і Заходу проти імперіялізмів може врятувати їх від політичного, господарського і культурного поневолення та довести до відбудови вільних національних держав на етнографічних територіях поєдинських народів.

Приймаючи в основу факт, що Україна в боротьбі проти обох імперіялізмів німецького і московсько-більшевицького займає ключеву позицію, стверджуємо, що без зломання тих імперіялізмів в Україні, отже без існування Української Самостійної Соборної Держави неможливе тривале існування суверенних національних держав європейських народів, а зокрема поневолених нинішніх народів східньої, середньої і південно-східньої Європи та тривалий мир.

Ми приймемо активну участь в кожній європейській коаліції, організованій другими поневоленими народами або державними народами проти імперіялістичних загарбників, але тільки на принципі визнання нашого права на нашу державну незалежність.

Боротьбу за Українську Самостійну Соборну Державу ведемо і вестимемо далі незалежно від усяких територіально-політичних перемін на Сході Європи.

Більшевицьку і білу імперіялістичну Москву будемо поборювати завжди, як віковичного ворога поневолених народів Сходу, та як джерело вічного неспокою в Європі й середок імперіялістичної експансії на європейській і азійській континент.

В разі повернення більшевизму на українські землі будемо планово ребудувувати наші національні і революційні сили під кожним займанством, а наду організовану, революційно-самостійницьку боротьбу та її вияви провадитимемо згідно з вимогами ідеї Української Самостійної Соборної Держави та революційної тактики ОУН, беручи при тому до уваги кожнечасний стан морально-політичних сил українського народу та даний уклад зовнішніх політичних сил.

Усі спроби білоросовських елементів та зовнішніх чинників відновити стару московську імперію на немосковських землях, зокрема на землях українського народу, зустрине український народ нещадною боротьбою".

.....

"Визнаємо, що тільки організований збройно-політичний чин українського народу під керівництвом його революційно-визвольного проводу доведе до створення Української Самостійної Соборної Держави, а назовні принесе

Україні визнання і респект усіх других народів і держав".

/Винятки з Постанов III-ої Конференції ОУН, лютий 1947

- еееееееееееееееееееее -

"Шлих звільнення кожної нації густо кропиться кровю...
Кров, пролита для цієї величної мети, не засихає. Тепло її все теплим бу-
де в душі нації. Все відтраватиме ролю непокоячого, тривожного ферменту, що
нагадує про нескінчене та кличе до продовження розпочатого".

Симон Петлюра.

- еееееееееееееееееееее -

"...доки на українській території пануватиме чужинець, доти українці
не покладуть зброї, доти всі покоління українців ітимуть на війну. Війна
проводитиметься всіма засобами".

Микола Міхновський.

- еееееееееееееееееееее -

"Тільки культ і сила українського меча дозволяє нашим предкам запусти-
ти рало в землю над берегами Дніпра".

Юрко Калодзінський.

- еееееееееееееееееееее -

"З низу до гори в армії мусить іти глибоко і свідомо зрозумілий послуж-
а з гори до низу глибока товариська пошана, дружня любов, розуміння потреби
рятування кожного друга навіть ціною власного життя, особиста пошана кож-
ної одиниці та її гідности. Тільки така карність та дисципліна циро здіває
в одне русло волю наказуючого і виконуючого і забезпечує усі справи, за я-
кі бореться армія".

С. Даженський.

- еееееееееееееееееееее -

- еееееееееееееееееееее -

- еееееееееееееееееееее -

- еееееееееееееееееееее -

-